

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra

Diplomová práce

Rozvoj čtení a zjednodušená četba ve výuce anglického jazyka na prvním stupni ZŠ

Developing reading skills and using graded readers in primary ELT lessons

Vypracovala: Jana Kovaříková
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Dvořáková, Ph.D.

České Budějovice 2024

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studentky

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Kateřině Dvořákové, Ph.D. za podporu, důvěru, trpělivost a čas, který mi v průběhu psaní práce věnovala. Za cenné informace a rady, které mi poskytla, a dále za její vstřícné vedení a spolupráci.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zaměřuje na rozvoj čtení s důrazem na zjednodušenou četbu, vztahující se k výuce čtení v cizím jazyce na prvním stupni základních škol. Zabývá se čtením jako jednou z dovedností jazyka, čtenářskou gramotností, očekávanými výstupy ve čtení podle RVP, SERR. S ohledem na rozvoj čtení a zjednodušenou jsou dále uvedeny vhodné materiály a práce s nimi. Praktická část se blíže věnuje volně dostupné zjednodušené četbě v anglickém jazyce úrovně A1. Popisuje a analyzuje její vhodnost pro žáky čtvrté a páté třídy s ohledem na stanovená kritéria. V poslední řadě práce tuto četbu analyzuje i z hlediska její využitelnosti pro výuku čtení anglického jazyka.

Klíčová slova: *čtení v cizím jazyce, výuka čtení na základní škole, čtenářská gramotnost, rozvoj čtení v cizím jazyce, materiály pro výuku čtení v cizím jazyce, zjednodušená četba*

ABSTRACT

The aim of this thesis is to give an overview on developing reading skills and using graded readers in primary school English lessons for non-native speaker pupils between the ages of nine and ten. The theoretical part describes reading as a part of the language-learning process, reading literacy and expected reference level of reading according to RVP, SERR. The study also discusses how to engage the children in developing reading skills and focuses on using graded reader books as a reading material. The practical part analyzes a selection of the most commonly available graded reader books for age group in question. It sets a number of criteria by which the books are described, analyzed and rated to see how viable they are as teaching aids in A1 English lessons in the fourth and fifth grade with special attention paid to how teachers can employ them in practice.

Keywords: reading in foreign language, teaching reading on primary school, reading literacy, developing reading skills, reading materials, graded readers

Obsah

Úvod	1
Teoretická část	2
1. Čtení a čtenářská gramotnost.....	2
1.1. Čtení jako jedna z řečových dovedností.....	2
1.2. Čtenářská gramotnost.....	3
1.3. Rozvoj čtenářské gramotnosti v anglickém jazyce.....	5
1.3.1. Čtenářské dovednosti.....	6
1.3.2. Čtenářské strategie	9
1.4. Očekávané výstupy ve čtení	10
1.4.1. Očekávané výstupy ve čtení podle RVP	10
1.4.2. Očekávané výstupy ve čtení podle SERR	11
2. Výuka čtení v hodinách anglického jazyka	13
2.1. Fáze čtení	15
2.2. Uplatňované přístupy ve výuce čtení	16
2.3. Druhy čtení využívané při výuce	22
3. Typy textů pro výuku čtení v anglickém jazyce	24
3.1. Čtecí karty (<i>reading cards</i>)	24
3.2. Texty v učebnicích.....	25
3.3. Knihy autentické a zjednodušené.....	27
3.4. Zjednodušené knihy (<i>graded readers</i>).....	28
4. Aktivity pro podporu čtení	30
4.1. Práce s textem ve fázích čtení.....	30
4.2. Aktivity a cvičení pro čtení s porozuměním.....	32
Shrnutí teoretické části	34
Praktická část	35

5. Analýza vybraných knih zjednodušené četby	38
6. Výsledky analýzy	64
Závěr	70
Summary	72
Bibliografie	1
Přílohy.....	3
Příloha 1.....	3
Příloha 2.....	4
Příloha 3.....	5
Příloha 4.....	6
Příloha 5.....	7
Příloha 6.....	9
Příloha 7.....	11
Příloha 8.....	12
Příloha 9.....	13
Příloha 10.....	14
Příloha 11.....	15
Příloha 12.....	16

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma rozvoje čtení a zjednodušené četby ve výuce anglického jazyka na základní škole, protože čtení považuji za jednu z nejobtížnějších a nejnáročnějších dovedností v osvojování si anglického jazyka. Z pohledu učitele angličtiny na základní škole vnímám čtení jako jednu z nejpodstatnějších částí výuky jazyka, neboť právě díky němu si děti rozšiřují své znalosti o okolním světě. I když toto tvrzení platí i pro čtení v mateřském jazyce, je důležité vzít v potaz fakt, že ne všechny mezinárodní či světové publikace jsou překládány do českého jazyka. Většina z nich je psaná pouze v anglickém jazyce, poněvadž ten je mezinárodně nejrozšířenější.

Aby se děti naučily číst a porozumět různým typům textů v anglickém jazyce, je zásadní u nich čtení při výuce rozvíjet. První kapitola teoretické části se tedy bude zaměřovat na čtení jako takové a na čtenářskou gramotnost potřebnou pro ovládnutí čtení v cizím jazyce a zároveň blíže rozebere čtenářské dovednosti a strategie z nichž se čtenářská gramotnost sestává. Přístupům k výuce čtení se bude věnovat druhá kapitola. Třetí kapitola teoretické části se pak bude věnovat různým typům textů vhodných do hodin anglického jazyka.

Na teoretickou část bude navazovat praktická část, jež se bude zabývat zjednodušenou četbou, kterou považuji za zajímavý způsob, jakým lze přiblížit anglický jazyk dětem. Zaujala mě během studia natolik, že jsem se jí rozhodla prozkoumat detailně. Konkrétně mě zajímalo, jaké zjednodušené knihy existují a jak jsou dostupné v České republice. Z nich jsem na základě oslovení nakladatelství vybrala nejprodávanější tituly, které budu v praktické části hodnotit na základě mnou stanovených kritérií.

Teoretická část

1. Čtení a čtenářská gramotnost

1.1. Čtení jako jedna z řečových dovedností

Čtení v mateřském jazyce je integrální součástí naší interakce s okolím: bez něj bychom si v komunikaci nevystačili a byli bychom odkázáni jen na naše orální komunikační schopnosti. Už v dávných dobách si lidé potřebovali předávat informace nebo zprávy na delší vzdálenosti, sepisovat získané vědomosti nebo vyjadřovat své myšlenky a pocity. Za účelem šíření zpráv do světa vytvořili lidé písmo, jehož pomocí začali zapisovat jednotlivá slova. Každé hlásce (někdy slabice nebo slovu) jejich písma přiřadili určitý grafický znak. Na to, aby dokázali jednotlivá slova poznávat, se museli naučit spojovat jednotlivé psací znaky s mluvenou řečí. Tento proces přetváření psaného písma do mluvené podoby obecně označujeme jako čtení.

Definovat, co je to čtení, je obtížné i pro mnoho odborníků, kteří se touto tematikou zabývají. Každý jedinec si pod daným pojmem představuje něco jiného a používá svou schopnost čtení k různým účelům. Někdo využívá čtení především k uspokojení svých základních potřeb. Mezi ně patří například přečtení si informace na etiketách potravin, informace o místech na městské mapě nebo informace v návodech. Získané informace jsou v určité rovině pro člověka důležité, aby mohl fungovat ve všech oblastech svého osobního, pracovního i společenského života. Neskrývají se v nich ale myšlenky, pocity nebo názory autora textu. Lidé s takovými potřebami by čtení definovali jako způsob, jak přečíst informace. Oproti tomu existují lidé hledající ve čtení větší smysl, poznání světa, svých pocitů či myšlenek, nebo se snažíci prohloubit své odborné znalosti. Přesněji řečeno, pozastavují se a přemýšlí nad tím, jakou informaci jim chtěl autor prostřednictvím textu sdělit.

Společným cílem obou těchto účelů čtení je proces, jímž se lidé dorozumívají s okolním světem a získávají nové informace a zkušenosti. Vzniká nepřímá interakce mezi čtenářem a autorem. Jde o nepřímou komunikaci, kdy autor má určitou myšlenku nebo názor, který zakóduje svými slovy do psané zprávy. Tu čtenář obdrží v určité

podobě prostřednictvím textu, avšak pochopení autorova sdělení je zcela závislé jen na čtenáři. (Nuttall, 2005)

1.2. Čtenářská gramotnost

Problematikou a významem čtenářské gramotnosti se zabývají odborné společnosti na celosvětové úrovni. Přesná definice čtenářské gramotnosti se v průběhu let neustále měnila v návaznosti na proměny lidské společnosti, a to například v oblasti kultury a ekonomiky nebo vlivu rozvoje moderních technologií.

Pro přiblížení aktuálního pojmu čtenářská gramotnost se bude vycházet z jednoho hlavního zdroje, a to materiálů PISA (program pro mezinárodní hodnocení žáků). V této souvislosti PISA od roku 2000 vždy po několika letech upravuje definici čtenářské gramotnosti tak, aby odpovídala potřebám současné společnosti. Definice čtenářské gramotnosti PISA z roku 2019 zní následovně:

„Reading literacy is understanding, using, evaluating, reflecting on and engaging with texts in order to achieve one’s goals, to develop one’s knowledge and potential and to participate in society.“ (PISA, 2019, str.28)

Z uvedené definice vyplývá pět dovedností potřebných pro čtenářskou gramotnost, a to porozumění, používání, vyhodnocování, reflektování a sdílení textu. Porozumění textu (*understanding*) je založeno na faktu, že všechny typy čtení obsahují určité propojení informací z textu s předešlou znalostí čtenáře. Dovednost používání textu (*using*) je založena na práci s textem. Oproti tomu dovednost vyhodnocování (*evaluating*) v uvedené definici pojednává o tom, že čtení má často čtenářem určený cíl. Čtenář se snaží vlastním vyhodnocováním autorova textu zjistit, zda je text pro něj vyhovující, jak moc pravdivé informace autor v textu podává nebo jak podobné jsou čtenářovy myšlenky s autorovými. Reflektování (*reflecting*) je spjaté s vyhodnocováním: čtenář se zamýšlí nad přečteným textem, reflektuje a porovnává obsah na základě svých předchozích znalostí a zkušeností. Poslední dovedností je sdílení (*engaging*) s jinými čtenáři. Čtením se nerozumí pouze prokázání způsobilosti text číst: má čtenáři přinášet jistou formu potěšení, potenciál k seberozvoji nebo společenskému uplatnění.

Čtení je obecně chápáno jako jednoduché dekodování textu (pochopení autorova sdělení), přičemž čtenářskou gramotností se rozumí širší celek poznávacích neboli kognitivních, metakognitivních a jazykových kompetencí. Mezi něž se řadí znalost slova, povědomí o gramatice i o strukturální jazykové výstavbě textu potřebné k jeho porozumění nebo pochopení významu slova na základně jedné znalosti. Z metakognitivních kompetencí je u čtenářské gramotnosti podle PISA zmíněno povědomí o různých možnostech používaných strategií při zpracovávání textu. (PISA, 2018) Na základě šetření tohoto programu provádí Česká Školní Inspekce šetření úrovně čtenářské gramotnosti v České republice a v návaznosti na jeho výsledky vytváří metodické materiály. (Blažek et al., 2019)

Cameronová (2004) definuje čtenářskou gramotnost jako schopnost umožňující člověku číst a psát různé typy textů pro různé účely. Čtenářská gramotnost se neuplatňuje pouze ve školním prostředí, ale provází jedince v každodenních situacích po celý život, např. při chůzi po ulici, při používání digitálních zařízení, při činnostech doma či v práci. Nelze ji přisuzovat výhradně dětem školního věku nebo dospělým s ukončenou povinnou školní docházkou. I děti předškolního věku se denně setkávají s čtenářskou gramotností a zpravidla již v tomto období objevují, jak mohou čtení a psaní ve svém životě využívat. Podobu psacího písma si děti mohou vyzkoušet například při tvorbě pozvánky na vlastní narozeninovou oslavu nebo při podpisu výkresu v předškolním zařízení. Mluvená a psaná slova si spojují při prohlížení a poslechu předčítané knihy. Jde o činnost spojenou se čtením a psaním, pro niž se v angličtině používá pojem gramotnostní událost (*literacy event*). Dítěti tyto události přinášejí první zkušenosti s psanou podobou jazyka. Obecně je možné konstatovat, že gramotnostní události jsou nedílnou součástí čtenářské gramotnosti a společně se čtením jsou rozvíjeny po celý život jedince a v mnoha různých prostředích.

V minulosti byla díky několika úspěšným pokusům z pohledu pedagogů považována za vhodný přístup ve výuce čtení spontánně tvořená gramotnost, tedy proces, ve kterém není potřeba systematicky učit dítě číst. Samo si postupně nachází vlastní cestu osvojování čtení a spontánně dochází k propojování psané formy jazyka s formou mluvenou. Předpokladem je správný výběr vhodné a zajímavé knihy, která

vyvolá zájem o čtení. Dítě následně tráví dostatek času jejím prohlížením a začíná si všímat určitých vzorů a pravidelností v jednotlivých textech. Nachází své vlastní postřehy a získává osobní zkušenosti s textem, na jejichž základě je schopné rozšiřovat svoje čtenářské dovednosti. Později se od této formy „výuky“ čtení upustilo, poněvadž nebyla vyhovující pro všechny žáky: ukázalo se, že většina z nich měla rozdílné nároky na čas strávený se zkušenými dospělými čtenáři, kteří se jim snažili pomáhat se správným strukturováním čtenářských schopností. Mladí čtenáři tak měli problémy se správnou strukturou schopnosti, měli i problémy pracovat během čtení textu s několika schopnostmi dohromady.

1.3. Rozvoj čtenářské gramotnosti v anglickém jazyce

Rozvoj čtenářské gramotnosti probíhá soustavně ve všech oblastech života jedince. Nezastupitelnou úlohu v tomto procesu zastává školní prostředí, kde je čtenářská gramotnost rozvíjena zapojením zraku, hmatu i sluchu a prostřednictvím propojování mluvené, slyšené a psané formy slova.

Například při výuce anglické abecedy by děti měly mít možnost představit si probírané písmeno v hlavě se zavřenýma očima nebo si ho barevně vyznačit v textu, či vymodelovat z dostupných materiálů. Učitel nesmí při výuce opomíjet rozdílnosti mezi jednotlivými písmeny a slovy a má zdůrazňovat detaily. V případě výuky výslovnosti slov *key* a *cat* je slyšitelná stejná zvuková hláska na začátku slova. Důležité je grafické znázornění uvedených slov např. napsáním na tabuli, aby bylo na první pohled zřejmé, že se počáteční písmena od sebe významně odlišují. Také různé hry podporující jednotlivé formy slov by měly být učitelem voleny tak, aby v žácích vyvolávaly určitou míru motivace a zájmu.

Na rozvoji gramotnosti se významně podílí nejen školní prostředí, ale také třídní aktivity a hry s nimi spojené:

- události spjaté s výzdobou třídy
- narozeniny dětí
- aktuální stav počasí
- služby dětí v týdnu
- zprávy a informace o dění ve třídě

Tato forma vyvolává v dětech ochotu číst a dozvídat se nové informace. Také psaní přání, dopisů a jednoduchých zpráv může být další variantou rozvoje čtenářské gramotnosti. (Cameron, 2004)

1.3.1. Čtenářské dovednosti

V návaznosti na čtenářskou gramotnost jsou v této podkapitole uvedeny vybrané čtenářské dovednosti ve třech okruzích.

Porozumění textu

Porozumění čtenému textu se řadí mezi základní dovednosti čtení. Je významným předpokladem pro rozšiřování slovní zásoby a správný rozvoj myšlení. Proces porozumění není omezen jen na význam jednotlivých slov nebo vět, ale sleduje význam celého textu. Rozlišujeme čtyři druhy větných významů:

- pojmový – soustředí se na význam slov
- propoziční – sleduje jednoduchý význam vět (*plain sense*)
- pragmatický – zahrnuje interakci mezi autorem a čtenářem
- kontextuální – zaměřuje se na významovou souvislost textu

Pro porozumění textu jsou důležité spíše významy pragmatické a kontextuální. V textu se totiž mohou vyskytovat věty s významem zřejmým i nepřímo vyjádřeným, které v kontextu vytvářejí srozumitelnou zprávu.

Nepostradatelnou roli v porozumění textu hraje slovní zásoba, která je důležitá pro ovládnutí mateřského i cizího jazyka. Obdobně jako se dítě učí poznávat jednotlivá slova v mateřském jazyce, učí se je poznat i v jazyce cizím. Dle Nuttallové se slova rozdělují podle četnosti používání do tří skupin:

- aktivní – jedná se o slova, jež dítě v cizím jazyce zná a aktivně a s jistotou používá. Dokáže je poznat v textu i mluvené komunikaci. Navíc je schopno vyjádřit jejich význam.
- pasivní – dítě tato slova dokáže poznat i na ně odpovědět, ale nedokáže je aktivně používat.

- nepotřebná (neboli vypouštěcí) - je možné je úplně vypustit. Odvíjí se od dosažené čtenářské úrovně dítěte a záměru čtení.

Všechny tyto skupiny se prolínají a vedou k porozumění textu, při němž jedinec na základě aktivních a pasivních slov dovozuje význam neznámých slov ve větě. (Nuttall, 2005)

Efektivní čtení

Efektivní čtení se vyznačuje čtenářovou potřebou číst text za nějakým účelem. Liší se tím od čtení pro potěšení. Čtenář musí o svém záměru přemýšlet a vyhodnotit, co od čtení očekává. Následuje výběr vhodného materiálu, který ho dovede ke zvolenému cíli. Při výběru materiálu nemusí ztrácet čas přemýšlením o vhodnosti textu. Pro práci s textem může využít osvojené čtenářské strategie rychlého čtení. Jde o čtenářské dovednosti vedoucí k efektivnímu využití textu. Čtenář se nezabývá detailně textem, hledá pouze určitou informaci. Zároveň využívá další čtenářskou dovednost, a to porozumění textu. Pod pojmem dostatečného porozumění je očekávána schopnost čtenáře rozhodnout se, jaké informace z textu chce využít nebo naopak, které může ze čteného textu úplně vypustit, protože nejsou pro splnění jeho cíle potřebné. (Nuttall, 2005)

Čtení jednoduchého textu

Efektivní čtení a s ním spojené dovednosti sice pomáhají čtenáři v porozumění textu, ale samo o sobě k pochopení základního smyslu jednoduchého textu nestačí. Čtenář kromě rozeznání známých slov musí zároveň zvládnout chápání soudržnosti textu a porozumět syntaktické výstavbě věty a textu. Tyto dovednosti jsou pro základní celkové pochopení textu nezbytné. V případě čtení jednoduchého textu se uplatňují čtenářské strategie, které jsou blíže vysvětlené v podkapitole o čtenářských strategiích, pomocí nich si vybavuje svoje předchozí znalosti o tématu a o typu daného textu. Dále je čtenář využívá spolu se svými dovednostmi k tomu, aby dosáhl hrubého porozumění obsahu a struktury textu, jež mu přinášejí informace o kontextu, autorových užitých argumentech a příběhu, které čtenář následně využije k formování vlastního povědomí o textu.

V případě, že čtenář povědomí o textu nezíská, přechází ke strategiím, které jej vedou k záměrným textovým dovednostem v porozumění syntaxi a soudržnosti textu. Tyto dovednosti jsou nejdůležitější při práci s náročným textem, který nemusí být obtížným z hlediska slovní zásoby – naopak, může obsahovat mnoho čtenáři již známých slov – avšak jeho dlouhé věty a složitá syntax mohou na čtenáře klást vyšší nároky.

Pokud učitel vyučující čtení v anglickém jazyce narazí se svými žáky na obtížný text, může se pokusit o tyto možnosti:

- vymyslet, jak se daný text bude vyvíjet
- pokusit se shrnout hlavní myšlenku textu
- vyhledat si neznámá slova, která by mohla bránit porozumění
- zjednodušovat věty

První možností, jak zjednodušit text, je vyhledat ve větě významové prvky, jež každá věta v textu obsahuje. Druhou možnou variantou je přepsání textu tak, aby se pomocí spojek rozdělil na kratší věty obsahující smysluplné celky. Třetí možnost se zaměřuje na slova ve větě, která se mohou řadit k více slovním druhům, v angličtině se tato vlastnost nazývá „*nominalization*.“

V důsledku toho, že slovo může mít ve větě tvar podstatného nebo přídavného jména a slovesa, může nastat u čtenáře problém, pokud zná slovo například jenom jako podstatné jméno – nemusí pak být schopen pochopit význam slova v jiných formách, například:

„I am waiting for his answer about going to the cinema tonight.“ x „She doesn't answer my call.“ (Nuttall, 2005)

Pokud čtenář neví, o co se má v textu opřít, pomohou mu i identifikační otázky, pomocí nichž se dostane k poznání slovesa, podmětu a předmětu ve větě. Tyto kroky lze využít při zjednodušování textu z hlediska syntaxe.

Co se koheze textu týče, věnuje se Nuttallová ve své knize kohezním nástrojům, které čtenář potřebuje kvůli skutečnosti, že autor nechce v textu slova často opakovat, a tak je nahrazuje homonymy, synonymy a metaforami. V návaznosti na soudržnost textu tedy musí čtenář v těchto případech poznat subjekt na základě kontextu, nebo celého textu, přičemž využívá svoje předchozí znalosti o subjektu a vyhledává v předchozí nebo následující části textu souvislosti. K soudržným nástrojům patří i ustálená slovní spojení, mezi něž patří například následující:

„First of all, for example, to sum up, getting back to the argument.“ (Nuttall, 2005, str. 95)

1.3.2. Čtenářské strategie

Čtenář ve většině případů nečte text pouze za účelem zdokonalování svých čtenářských schopností, nýbrž proto, aby z něj získal nějakou informaci, zprávu, zkušenost, či zážitek, jež mu chce autor prostřednictvím textu sdělit. K tomu, aby čtenář našel potřebné, musí obdobně jako v mluvené komunikaci používat různé strategie, které jej vedou k pochopení a vlastní interpretaci textu.

Předtím, než se děti začnou učit číst, jsou odkázané na získávání a předávání informací prostřednictvím svého okolí. Ve vlastním mluveném projevu a v komunikaci obecně musí využívat také určité strategie. Cílem je zpravidla porozumění a následná interpretace autorova sdělení. Obdobné strategie se budou snažit používat i při čtení.

Strategie čtení hlavních informací (skimming)

Strategii čtení hlavních informací využívají převážně dospělí, nacházející se v situacích, kdy nemají dostatek času pro zkoumání celého textu nebo se rozhodují o tom, na co se v textu mají soustředit nejvíc. Cílem této strategie je vyhodnotit v krátkém čase hlavní myšlenku textu, proto ji děti mohou využívat při čtení textu v anglickém jazyce, a to obzvláště v případech, kdy nerozumí celému textu. (Nuttall, 2005)

Strategie skenování textu očima (scanning)

Skenování textu očima je podobné strategii čtení hlavních informací, nicméně liší se v účelu. Zatímco první zmíněná strategie se snaží o vyvození hlavní myšlenky, o které text pojednává, druhá strategie je zaměřena na vyřešení určitého problému nebo na nalezení odpovědí k zodpovězení položených otázek. (British Council, 2024)

1.4. Očekávané výstupy ve čtení

Očekávané výstupy v anglickém jazyce se řídí Společným evropským referenčním rámcem, zkráceně SERR. Tento dokument je vytvořený Radou Evropy a vycházejí z něj povinné a minimální očekávané výstupy pro výuku cizího jazyka na základních a ostatních typech škol. Navíc definuje tři jazykové úrovně jazyka, které jsou rozdělené do šesti stupňů.

Tyto výstupy slouží k utváření Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání pro Českou republiku (Cambridge University Press & Assessment, 2024) označovaného zkratkou RVP ZS, jenž je korigovaný ministerstvem školství. Vzniklým Rámcovým vzdělávacím programem se řídí všichni učitelé a jednotlivé školy, které podle něj utvářejí své Školní vzdělávací programy, dále jen ŠVP.

1.4.1. Očekávané výstupy ve čtení podle RVP

Čtení s porozuměním není v prvním období samostatně specifikováno, je zahrnuto do komplexu „řečových dovedností“ a formulováno jako:

„Rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu, přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení“ (RVP, 2023)

Oproti tomu čtení s porozuměním má ve druhém období stanovené dva očekávané výstupy pro čtvrtou a pátou třídu základní školy (RVP ZV, 2023, str.26):

„Žák vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům.“ (RVP ZV, 2023, str.27)

„Žák rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu.“ (RVP ZV, 2023, str.27)

Zmíněná citace poukazuje na celé znění očekávaných výstupů podle RVP, které jsou ve srovnání s výstupy uvedenými v SERR zřetelně strohé, protože SERR rozděluje výstupy ve čtení do různých sekcí. Podrobněji jsou jednotlivé sekce rozepsány v následující podkapitole.

1.4.2. Očekávané výstupy ve čtení podle SERR

Dále popsané výstupy jsou vybrány vzhledem k očekávané výstupní úrovni z angličtiny pro žáky základní školy. Tato úroveň je podle SERR označována jako A1. (Cambridge University Press & Assessment, 2024)

Celkové porozumění textu (overall reading comprehension)

Žák porozumí velmi jednoduchému textu nebo samostatné frázi. Uvědomí si slova, jež si jsou podobná. Po opakovaném přečtení požadovaně slova pozná. Poznává slova i podle příslušných fotek.

Čtení korespondence (reading correspondence)

Žák rozumí jednoduchým krátkým zprávám na pohlednici, nebo na sociálních sítích, či v e-mailu.

Vyhledávací čtení (reading for orientation)

Při pobytu v hotelu dokáže rozumět jednoduchým informacím, například do kdy je otevřená recepce nebo jaké jídlo se bude večer servírovat. Je schopen rozumět i důležitým informacím na společenských místech. Pokud se nachází na svatbě, měl by být schopen poznat slovo svatba a zvládnout přečíst program.

Čtení za účelem informovanosti a schopnosti argumentovat (reading for information and argument)

Žák si dokáže představit informace o materiálu, informace z jednoduchého popisu obzvláště s vizuální podporou, jednoduchého příběhu obsahujícího slova běžné potřeby, ale i porozumění jednoduchému textu o zálibách lidí.

Čtení instrukcí (reading instructions)

Pod tímto označením rozumíme sledování jednoduchých psaných pokynů, či pokynů v kontextu běžného života. Například v kině „Žádné jídlo a pití.“

Čtení jako volnočasová aktivita (reading as a leisure activity)

Tímto termínem se rozumí schopnost porozumět jednoduchému ilustrovanému vypravování o každodenních aktivitách. Na základě ilustrovaného textu dokáže žák řadu informací k obsahu domyslet.

Identifikované čtení (indentifying cues and inferring)

Žák je schopen odhadnout význam neznámého slova v jednoduchém textu na základě vizuální opory. Může uhádnout význam cizího slova také v návaznosti na podobu slova v mateřském jazyce. (CEFR, 2020)

2. Výuka čtení v hodinách anglického jazyka

Tato kapitola se bude věnovat následujícím aspektům výuky čtení: vhodnému věkovému rozpětí, srovnání možností anglických a českých čtenářů, závislosti na dosažené úrovni mateřského jazyka, pochopení významu čtení a klimatu čtenářského prostředí.

V České republice začíná na prvním stupni základních škol obvykle výuka čtení v cizím jazyce mezi osmi a deseti lety věku dítěte. (Zormanová, 2015) Hlavním důvodem pro volbu tohoto věkového rozmezí je předpoklad, že dítě v potřebné míře ovládá již čtení ve svém mateřském jazyce. Obecně platí, že věk dětí v procesu učení čtení v rodném jazyce se pohybuje v rozmezí pěti až deseti let. Mateřský jazyk zde má důležitou roli, poněvadž míra úspěšnosti v učení se ve čtení a psaní v mateřském jazyce bude podstatně ovlivňovat úspěšnost dítěte v počáteční fázi čtení v jazyce cizím.

Čeští žáci mají při učení čtení v anglickém jazyce jistou výhodu, neboť využíváme stejná tiskací písmena a čteme stejným směrem jako Angličané. Navíc v mateřském jazyce využíváme podobné techniky čtení, jako například dělení slov, napojování vět, dělení do odstavců a schopnost spojit správné písmeno se zvukem. Oproti tomu cizinec, který má odlišnou grafickou podobu abecedy i způsob čtení, bude muset překonat více fází k úspěšnému zvládnutí čtení v anglickém jazyce. (Scott a Ytreberg, 1993)

Děti si prostřednictvím zvládnutého čtení v mateřském jazyce rozvíjejí různé formy povědomí a znalostí o jazyce. Uvědomují si, že napsaná slova znamenají určitý projev a psaní je specifickým záměrem. V anglickém jazyce se děti teprve učí poznávat a uvědomovat si rozdíl mezi vyslovovanými a psanými slovy, především to, jak v mluvené podobě znějí. Tím děti prohlubují svoje graficko-fonetické znalosti a vytvářejí si tak fonetické povědomí o anglickém jazyce. Dále si všímají toho, že slova jsou tvořena slabikami. Prostřednictvím rytmizace písní, básní a rýmovaných příběhů se nevědomě učí i anglickou zvukovou podobu samostatné souhlásky nebo shluk souhlásek předcházejících samohláskám ve slově (*onset*). Po této souhlásce následuje čtení celé

části zbylého slova, samohlásky a následující souhlásky, jako například v uvedených slovech:

tall /tɔ:l/ *doll* /dɒl/

Při čtení se u dětí nerozvíjejí pouze výše uvedené znalosti, ale také lexikální znalosti. Ty se děti učí přes zřetelné čtení velmi často se vyskytujícími slovy anebo slovy jdoucími postupně za sebou.

Další znalosti, které se při čtení rozvíjí, jsou syntaktické, které mají důležitou roli ve smyslu správném napojování skupin slov ve frázích, či pro předvídání pokračování příběhu.

Dále jsou to sémantické znalosti, které se pojí se znalostí slova a životními zkušenostmi a zároveň jsou obohaceny o kulturu. Pomáhají žákům v utvoření si povědomí o literárním světě. (Brewster et al., 2002)

Rozvíjení těchto forem povědomí a znalostí v mateřském jazyce má vliv na jejich další uplatňování i v anglickém jazyce. V gramotně vzdělaných společnostech, jak již bylo řečeno v souvislosti se spontánně tvořenou gramotností, se mnoho dětí učí jazyk samostatně, prostřednictvím poznávání pro ně známých názvů či obchodních značek, jež se mohou pojít s jejich oblíbenými předměty. Dítě například jí rádo popcorn, na jehož obalu je napsáno *sweet*. Vlastní zkušenost s uvedenou pochutinou vede dítě k pochopení, že slovo *sweet* znamená sladké. Je patrné, že se děti učí pouze to, o co mají skutečný zájem. Na základě toho přišlo mnoho učitelů podle Dunnové na to, že je pro ně výhodné začít učit děti číst pomocí stavění na těchto existujících schopnostech a rozvíjení dětské schopnosti rozpoznat celé slovo pomocí pohledu. (Dunn, 1989)

Pokud žáci učí se anglický jazyk budou schopni číst a psát jednoduché texty v angličtině, budou mít dobrý základ pro rozvíjení svých budoucích gramotností. Žáci by měli chápat, proč je pro ně gramotnost užitečná. Měli by prostřednictvím gramotnosti být schopni se s textem vypořádat tak, aby z textu něco získali. Navíc by se žáci při čtení a psaní měli cítit dobře, neměli by se bát číst a psát. Zmíněné aspekty budou ovlivňovat žáky v dalším čtení v anglickém jazyce. (Cameron, 2004)

2.1. Fáze čtení

Po dosažení určitých znalostí v mluveném anglickém jazyce je dítěti představováno čtení v anglickém jazyce. Jelikož dítě má zvládnuté některé schopnosti z mluvení, stává se pro něj čtení textu více založené na smysluplném významu. Čtení v počáteční fázi v anglickém jazyce lze chápat jako kombinaci mezi smysluplným čtením ve větách, samostatným čtením písmen a úrovní slov. Tyto fáze jsou nejdůležitější pro ty děti, které se učí jinou psací abecedou.

V raných fázích učitel podporuje žákovu čtení pomocí obrázků, kartiček, anglických básní, písní a jednoduchých her v angličtině. Uvedené způsoby mají za úkol dítěti přiblížit typické kombinace písmen ve slovech. Nejprve se žáci v počáteční fázi čtení seznamují s obrázky jednotlivých slov, která jsou v grafické podobě představována jako pomocné karty. Podrobněji je metoda popsána v navazující kapitole metod a přístupů ve čtení. Zmíněné pomocné obrázky, karty, anglické básně, písně či jednoduché hry v žácích budují zkušenosti se čtením založené více na cílevědomých a kladných pocitech.

Podstatnou roli při počáteční fázi čtení hraje i poslech jednoduchého dialogu či příběhu doprovázeného dobře ilustrovanými obrázky. Nejvíce děti zajímají příběhy se zajímavou dějovou linií. V počáteční fázi se doporučuje, aby děti jen poslouchaly jednoduchý rozvíjející se příběh, který učitel vybere z dětské knížky dle svého uvážení. Nejčastěji by mělo jít o knihy obsahující nejznámější příběhy a básně. Nad rámec psaných knih může pro svoje žáky učitel sám kreativně vymyslet jednoduchý příběh. Detailněji je práce s vytvořeným příběhem popsána v třetí kapitole popisující vhodné typy textu.

Po zvládnutí počáteční fáze čtení a zautomatizování si některých čtenářských dovedností se od žáků předpokládá již úspěšné zvládnutí čtení v mateřském jazyce. V jeho důsledku čtení dostává pro žáka nový význam a čtení je používáno jako nástroj k učení se. Navíc se děti mohou učit, jak si pomocí čtení lépe učivo osvojit. Učitel očekává od žáka schopnost poradit si se samostatným čtením v učebnici, v níž bývá žákovi představováno nové slovo nebo gramatika, kterou se musí naučit

prostřednictvím čtení krátkých textů, ať už formou dialogů, popisu, instrukcí nebo prostřednictvím krátkých příběhů. Jde o formy textů doplněné vždy o ilustraci. (Brewster et al., 2002)

2.2. Uplatňované přístupy ve výuce čtení

Tato podkapitola se vzhledem k výuce čtení v anglickém jazyce bude zabývat minulými a současnými vhodnými metodami a přístupy, vytvářejícími a podporujícími schopnost číst v cizím jazyce. Zde je důležité zmínit, že neexistuje jeden výhradně správný přístup k výuce čtení: naopak, výuku čtení lze v tomto kontextu chápat jako jakousi směsici spousty existujících přístupů, jejichž prostřednictvím se děti mohou učit číst v anglickém jazyce. Přesněji řečeno lze ve výuce postupovat od přístupů založených na úrovni písmen, slov, vět a textů. (Cameron, 2004)

V minulosti byly obecně uplatňovány tyto přístupy:

- Přístup podporující intuitivní učení požadoval po dětech, aby se učily intuitivně a postupně přecházely k náročnějším slovům. S těmi se děti setkávaly až když byly kompetentnější v intuitivním učení, protože se v těchto přístupech vývoj pokroku ukazoval až za delší časový úsek.
- Přístup založený na souboru samostatných fonetických pravidel – na základě fonetických pravidel byly vytvářeny texty, které obsahovaly všechna slova se stejným přízvukem. Učitelům tento přístup nejprve vyhovoval, neboť mnoho dětí v počáteční fázi čtení pomocí něj zvládalo číst mechanicky dokonale a držet kontrolu nad svým čtecím procesem, avšak takto tvořené texty, které byly středem vyučovacích hodin, přestaly děti motivovat k jejich přečtení.
- Přístup zaměřující se na ustálení jednoduchého slovníčku vlivem zrakového vnímání.
- Slovní zásoba se pravidelně postupně opakovala. Nevýhoda tohoto přístupu byla v tom, že dítě trávilo velké množství času díváním se na pomocné karty, dokud nevyšlo slovo přijatelným způsobem. Každé jednotlivé slovo bylo učitelem důkladně drilováno, než se s ním žák mohl v textu setkat. To mělo demotivující účinek na děti z čtenářsky gramotného prostředí, které nebavilo slova neustále opakovat.

Jen málo dětí si čtené knihy z vyučovacích hodin, v nichž se uplatňovaly výše uvedené přístupy, zařadilo do své knihovny. Na nějaký čas bylo v mnoha světových zemích čtenářské schéma nahrazeno barevně rozlišenými pracovními kartami, které byly tištěny ve velkém. Děti při práci s nimi poslušně plnily téměř nekonečné sekvence pečlivě odstupňovaných cvičení, jež byla zaměřená na podporu čtení s porozuměním. Došlo k postupnému vytěsňování oblíbeného čtení pro radost učitelů a jejich žáků.

V návaznosti na zmíněné přístupy používané v minulosti se současná moderní společnost soustřeďuje podle knihy „Výuka dětí anglickému jazyku“ na používání dětské literatury ve čtení, či literatury související s reálnou knihou. Právě díky ní mohou děti mezi sebou a se svými učiteli sdílet jejich čtenářské zkušenosti. (Brumfit et al., 1996)

Ovšem jak již bylo zmíněno v úvodu o uplatňovaných přístupech, není zásadní, který přístup či metodu učitel zvolí jako svoji základní, neboť jak je zřejmé z minulých uplatňovaných přístupů, žádný z nich není jediným správným způsobem pro výuku čtení, protože každému dítěti vyhovuje jiný přístup. V důsledku toho je vysoce pravděpodobné, že učitel volí, jak učit číst žáky v anglickém jazyce, a tudíž s nimi prochází všechny možné přístupy ve čtení v jednotlivých fázích. (Scott a Ytreberg, 1993)

Podobně jako Cameronová přichází Dunnová s organizovanějším rozdělováním přístupů v jednotlivých úrovních písmen, slov a vět. Ten se v prvním okruhu přístupů soustředí na základní informace o jednotlivých písmenech, z nichž jsou tvořena celá slova. Do tohoto okruhu zařazuje autor přístup založený na znalosti abecedy a fonetický přístup, jelikož oba operují se základními znalostmi písmen a slov. Druhý okruh je již komplikovanější, poněvadž se zabývá poznáváním smysluplných slov, vět a frází bez znalosti znělosti písmen. Do tohoto okruhu spadají přístupy jako Podívej se a řekni, přístup výuky pomocí celých a klíčových slov, či přístup založený na čtení celých vět. Poslední okruh je tvořen samostatným přístupem zabývajícím se jazykovými zkušenostmi dětí, odvíjejícího se od jejich mluveného jazyka. (Dunn, 1989)

Metoda phonics

Jak již napovídá název, tato metoda se věnuje spojitosti mezi psacími písmeny a jejich zvukovou podobou.

Na počátku vyučování čtení metodou phonics je pro učitele obvykle snazší začít výuku jednotlivými souhláskami anglického jazyka. Zároveň se je děti učí také psaním a jejich vyslovování. Ve výuce jednotlivých souhlásek je žádoucí, aby děti měly možnost se ve svém okolí i setkávat s předměty začínajícími na probíranou souhlásku. Například v případě, že učitel s dětmi bude probírat souhlásku P, může vybrat ve třídě předměty začínající v angličtině na písmeno P, nebo si děti mohou do školy přinést předměty začínající na dané písmeno. Vybrané předměty učitel spolu s žáky označí štítky s jejich názvy, tím pádem mají děti možnost si spojovat předměty s daným písmenem. (Cameron, 2004)

V první řadě se děti učí písmena anglické abecedy a jejich fonetickou kombinaci tak, jak jsou běžně vyslovována, pomocí hláskování jednoduchých slov. Děti vyslovují nahlas jednotlivé hlásky, ale nevyslovují celá slova – ta zkouší správně říct až poté, co jsou hotové s jednotlivými zvuky písmen. (Scott a Ytreberg, 1993)

Další možností výuky fonetiky oproti jednotlivým písmenům je začít výuku fonetiky u slov, jež obsahují tři nebo čtyři písmena, jejichž kombinace vytváří mnoho slov. Například vhodné je slovo uvedené v knize Učení dětí anglicky, konkrétně slovo *CANT*. (Scott a Ytreberg, 1993) Z něj jdou například utvořit slova *ant*, *can*, *cat* a *act*.

Cameronová (2004) navíc uvádí, že fonetický přístup by měl být pro děti přirozenější, neboť čerpá z jejich jazykových zkušeností v mluvené formě angličtiny. Na druhou stranu, vysvětlování fonetických pravidel angličtiny je u tohoto přístupu z hlediska jejich náročnosti pro děti vcelku komplikované.

Dle Cameronové se při výuce soustředěné na fonetiku nedoporučuje vyučovat pouze její izolovanou formu, tedy takové vyučování fonetiky, kdy učitel se výlučně s žáky soustředí na správné vyslovování písmen jenom pomocí jejich neustálého opakování. Přesněji řečeno se v této formě fonetika vyučuje pouze izolovaně, protože

její využívání může vést k vyvolávání pocitu nudy či nezáživnosti u dětí při její výuce. Fonetický přístup by měl spíše vyhovovat cizincům, kteří nemají určité znaky ve své abecedě shodné s anglickou abecedou. (Scott a Ytreberg, 1993)

Podívej se a řekni (Look and say approach)

Tento přístup je založený na zrakovém vnímání, kdy dítě opakovaně slovo vidí a s učitelem si ho společně říká. Učitel zde využívá pomocné karty (*flashcards*), jež obsahují psaná slova, která mohou být doprovázena obrázky s jejich významem. Převážně se používají slova každodenní potřeby, která jsou dětem povědomá. Nejprve učitel kartu ukáže a vysloví slovo. Následně po něm děti slovo opakují. Po pátém opakování již jsou některé děti schopné slovo přečíst, aniž by se musely pokoušet dané slovo rozluštit nebo se musely ptát učitele, jak se dané slovo vyslovuje. Výhodou těchto pomocných karet je rychlost učení a malá časová náročnost, kdy učitel zabere představení karty jen krátký úsek vyučovací hodiny. Díky tomu učitel zůstane čas na to, do hodiny zařadit i jiné výukové aktivity. Některé z nich přitom mohou patřit i do přístupu Podívej se a řekni, jelikož využívají zrakové rozpoznávání. Mezi takovéto aktivity patří poznávací hry zaměřené na poznání slov. Například spojování správných slov a obrázků k sobě, ukazování a vyslovování objektů na kartě, dále pamatování si schovaných karet. (Scott a Ytreberg, 1993)

„Guessing which card Teddy has picked out of the hat.“ (Scott a Ytreberg, 1993, str. 50)

Přístup pomocí celých a klíčových slov (whole words/key words approach)

Ve své podstatě je tento přístup téměř totožný s předešlým přístupem. Rovněž se při něm využívají pomocné slovní karty a vizuální vnímání. Nepatrným rozdílem mezi nimi je ale typ vybraných slov, jelikož přístup „Podívej se a řekni“ se spíše využívá k učení dané slovní zásoby. Přesněji řečeno, učitel při hodinách cizího jazyka volí k učení tímto přístupem slova související s probíraným tematickým okruhem. Podrobněji to znamená, že například pro tematický okruh oblečení budou vybraná slova na pomocných slovních kartách s obrázky, vztahující se pouze k tomuto tématu, zatímco přístup celého a klíčového slova není zaměřený jenom k tomu slovo naučit číst a psát,

ale je zde kladen větší důraz na to, aby naučená slova byla co nejvíce frekventovaná v anglickém jazyce.

Podobně jako u předchozího přístupu děti musí slovo vidět a slyšet více než pětkrát. Po pátém opakování jsou schopné si slovo zapamatovat. Po zapamatování si několika slov se děti spolu s učitelem mohou pustit do čtení jednoduché knihy, obsahující právě tato naučená slova. Na základě počtu slov, jež se dítě naučí, se dále pokračuje s knihami odpovídajícími počtu zvládnutých slov. U knih, obsahujících více než padesát slov, není vhodné učit děti jednotlivá celá slova, protože si takový objem počtu slov nezapamatují. Pro čtení těchto knih je výhodnější děti naučit klíčová slova, která se od přístupu Podívej se a řekni odlišují tím, že nemají žádný přesný lexikální význam. Z tohoto důvodu jsou označována jako funkční slova, a řadíme mezi ně například předložky, spojky, zájmena a členy. V porovnání s celými slovy je nelze učit odděleně od plnovýznamových slov, protože sama o sobě nedávají smysl. (Cameron, 2004)

Čtení celých vět (whole sentence reading)

Je založené na stejném přístupu jako poznávání klíčových slov, která pomáhají v pochopení jiných důležitých slov, pomocí nichž je dítě schopné pochopit smysl věty. Z tohoto důvodu je čtení celých vět s přístupem klíčových slov shodné. Místo poznávání jednotlivých slov se dítě v textu zaměřuje na poznávání celých vět nebo frází. K tomu, aby dítě jednotlivé věty nebo fráze poznalo, musí používat svoje vlastní metody a čtenářské strategie, přičemž se nejedná o poznávání jakýchkoliv typů vět, ale o poznávání smysluplných vět, majících svůj samostatný význam. (Scott a Ytreberg, 1993)

Příkladem vět o samostatném významu je například tato věta:

„The book is on the table.“ (Dunn, 1989, str.5)

Intenzivní a extenzivní čtení (intensive and extensive reading)

U čtení je možné rozlišovat dva přístupy ve čtení, a to čtení extenzivní a čtení intenzivní. Zatímco čtení intenzivní je soustředěné na krátké texty, (Nuttall,2005) lze jej chápat jako jakousi formu přístupu, v němž se při vyučování čtení soustřeďuje učitel spolu s žáky na procvičování čtenářských dovedností a strategií.

Oproti tomu extenzivní čtení cílí na rozvoj čtenářských kompetencí, konkrétněji na porozumění dlouhým a rozsáhlým textům, které navíc přinášejí čtenáři potěšení ze čteného textu. Extenzivní čtení je vhodné spíše pro pokročilejší čtenáře, než jsou úplní začátečníci. (Graham, 2020) Toto čtení má totiž za cíl přilákat žáky ke čtení knih nebo textů v anglickém jazyce, protože žáci vnímají rozdíly mezi čtením ve škole a čtením pro osobní potěšení. Žáci vidí rozdíly i mezi knihami používanými při hodině a těmi, které jsou k nalezení v knihovně. Podle Brumfita a Monnové jsou reálné knihy řadou učitelů viděny jako lepší variantou čtení knih ve škole, jelikož jsou doprovázené podporujícími materiály.

Jak již bylo zmíněno, čtení reálných knih není pro všechny čtenáře ve třídě. Je to spíš jakási forma odměny pro děti, které již čtení zvládají. Ovšem takto zdatní čtenáři si nemusí knihy číst jenom pro sebe, ale mohou číst nahlas učiteli nebo celé třídě při hodině. Knihy jsou v této rovině vnímané jako ozdobné čtení, které právě zmíněné zdatné čtenáře motivuje ke čtení knih v anglickém jazyce. (Brumfit et al., 1996) Jsou-li ve třídě všichni již pokročilejšími čtenáři, je možné přejít k výuce čtení knižních materiálů. Tyto jsou více popsány v kapitole Typy textů vhodné pro výuku čtení v anglickém jazyce.

2.3. Druhy čtení využívané při výuce

Při výuce jsou využívány různé druhy čtení. V této podkapitole jsou uvedené tři druhy, se kterými učitel může během vyučovací hodiny pracovat.

Tiché čtení (silent reading)

Tiché čtení je nejčastějším používaným typem čtení v průběhu celého života jedince. Bez něj by se v běžném životě neobešel. Při hodinách anglického jazyka se tento typ obvykle používá při hromadném čtení, kdy učitel nebo audio nahrávka předčítají dětem text a ty sledují jeho kopii. (Dunn, 1989)

Tiché čtení není určeno jenom pro hromadné čtení, ale má i svůj význam pro vnitřní motivaci žáků ke čtení knih. Tu si žáci utváří především právě prostřednictvím tichého čtení. Existuje mnoho možností, jakými může učitel žáky v tichém čtení motivovat. Například tím, že na tabuli vyvěsí jednoduché vzkazy pro žáky v anglickém jazyce, vylepí vtipy po třídě nebo i společně vytvoří knihu. Další variantou, jak v žácích podpořit zmíněnou motivaci a přiblížit je světu knih, je zřízení anglického koutku, kde si děti mohou ve volné chvíli sami číst a odpočívat. Tím pádem se pro ně čtení nestává pouze potřebou k učení, ačkoliv je potřeba čtení v příslušných školou schválených materiálech trénovat, ale vnímají čtení jako příležitost k reálné knize, jež pro ně znamená určitý prožitek a porozumění. (Scott a Ytreberg, 1993)

Čtení nahlas (reading aloud)

Obvykle čtení nahlas souvisí pouze s třídním prostředím. Nikde jinde se s ním děti v běžném životě nesetkávají. Ve výuce cizího jazyka je tento typ čtení důležitý kvůli přibližování anglické psané formy dětem, ale i k tomu vyvolat v nich touhu chtít číst samy. Jedním z možných postupů, jak uplatňovat toto čtení v hodinách anglického jazyka, je čtení textu nebo knihy učitelem. V případě čtení knihy učitelem je dítě v roli aktivního posluchače, který může čtený text sledovat pomocí doprovázejících obrázků, jež mohou vyjadřovat hlavní postavy a jejich činnosti, nebo může text sledovat z učitelem vybrané knihy. Taková kniha by měla být velká s velkými tiskacími písmeny, aby děti na knihu při čtení učitele viděly. Čtení nahlas od učitele není záležitostí jenom

pro nejmladší začínající čtenáře, ale lze jej použít i u pokročilejších čtenářů. Ty se díky tomuto čtení od učitele mohou naučit poznávat různé typy textů, ale i slyšet angličtinu učitele je vyzdvihne k lepšímu čtení a psaní. (Cameron, 2004) Dále může být hlasité čtení učitelem využito k opakování přečtených vět neboli chorálovému čtení. To funguje na principu ozvěny. Učitel přečte určitou větu, kterou následně po něm všichni žáci nebo část žáků přečte. Toto čtení má pro učitele výhodu v tom, že trénuje s žáky jejich výslovnost a může kontrolovat správné vyslovování. Nevýhodou této možnosti čtení nahlas je možná proměna čtení ze čtení na hluk.

Číst nahlas při vyučovacích hodinách jazyka není jenom záležitostí učitele. Číst nahlas mohou i děti. Nedoporučuje se ale nutit všechny děti číst popořadě před celou třídou. Navíc se nedoporučuje ani čtení jednoho dítěte pro celou třídu. Cameronová ve své knize píše, že děti se mohou před celou třídou cítit stydlivě, číst nedostatečně nahlas nebo zaměňovat písmena ve stresu. Vlivem těchto tří faktorů se ostatní děti mohou v textu ztrácet. Dokonce ztrácet motivaci v textu pokračovat nebo text poslouchat. Lepší volbou i pro učitele je umožnit dítěti individuální čtení u učitele. Touto volbou učitel předejde pocitu studu u dítěte. Zároveň se učitel při individuálním čtení dokáže více soustředit na čtení žáka a na jeho pokroky ve čtení. Mimo jiné žák při čtení bude toužit učiteli předvést svoje čtenářské schopnosti. (Dunn, 1989) Kromě individuálního čtení, lze využívat i možnosti čtení v malé skupině nebo ve dvojicích, přičemž si děti při čtení navzájem pomáhají s výslovností obtížných slov, navzájem si kontrolují správnou výslovnost, ale i intonaci slov a vět. Navzájem diskutují i o tom, s jakou emocí větu pronesly. Zdali věta na ně působila smutně nebo šťastně (Scott and Ytreberg, 1993)

Také opis textu, či tvoření si vlastních poznámek může přispívat k úspěšnému osvojení si čtenářské techniky. (Dunn, 1989)

3. Typy textů pro výuku čtení v anglickém jazyce

Základem pro výuku čtení v anglickém jazyce jsou texty v učebnicích. Pro zpestření čtení mohou být využívány další typy textů, především zjednodušené texty či zjednodušené a autentické knihy. Při jejich výběru je nutné přihlídnout k tomu, zda jsou určeny začínajícímu nebo pokročilému čtenáři.

Tato kapitola se bude věnovat uvedeným typům textů a jejich využití v různých fázích čtení.

3.1 Čtecí karty (*reading cards*)

Čtecí karty mají důležitou roli v počáteční fázi výuky čtení. Nejjednodušší obsahují pouze jedno slovo (*reading word card*) a lze je využít pro různé aktivity, například k přiřazení slov podřazených slovu nadřazenému nebo k propojení slova s obrázkem. (Willis, 1992)

Obrázek 1 – Propojení slova s obrázkem (Willis, 1992)

K postupnému rozvoji čtení jsou využívány čtecí karty obsahující jednu větu a následně i větné celky tvořící souvislý text. Zpravidla jde o jednoduché příběhy, ale také o dětské anglické říkanky, písně nebo o zjednodušené texty.

Příběh může být vyjádřen pomocí jedné karty nebo jejich souborem. Nemusí se jednat jen o karty tištěné, alternativou jsou také karty vytvořené individuálně učitelem ve vazbě na text v učebnici.

Pro práci s textem je vhodné využít zadní stranu jako prostor pro učitelovy otázky k porozumění textu. Zpočátku je možné zadávat otázky v mateřském jazyce a s rozvojem čtení již jen v jazyce anglickém. (Scott a Ytreberg, 1993)

Obrázek 2- Ukázka čtecí karty (Scott and Ytreberg, 1993)

Děti se rády učí různé písně nebo říkanky nazpaměť pomocí nápodoby, aniž by úplně všemu rozuměly. Například se naučí zpaměti zazpívat píseň *Ten Little Indians* a s její grafickou podobou se seznamují až v době, kdy jsou připravené učit se číst v anglickém jazyce. Reálně ještě skutečné čtení u dětí nenastává. Zpaměti naučený text jim pomáhá v počátcích čtení. Text děti umí odříkat, vkládají do něj i své emoce a tím jsou více motivovány ke čtení. Cítí se jako opravdoví čtenáři. (Scott a Ytreberg, 1993)

3.2. Texty v učebnicích

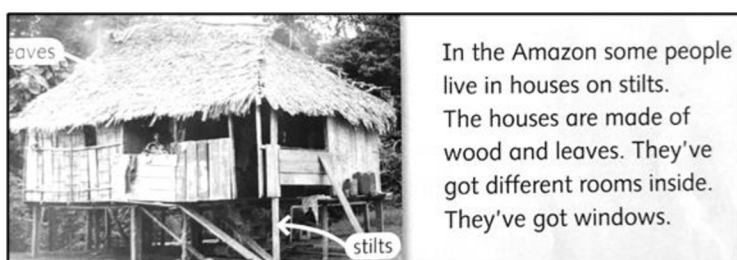
Nedílnou součástí výuky anglického jazyka jsou texty v učebnicích. Jejich primárním cílem je propojení všech potřebných dovedností k osvojení jazyka, včetně dovednosti čtení. Postupným probíráním lekcí má u žáků docházet k rozšiřování slovní zásoby a k systematickému upevňování a procvičování gramatické struktury. Od počátku výuky cizího jazyka, který je závazně stanoven pro třetí třídu, učebnice na sebe navazují. Učivo je rozděleno tak, aby pokrylo tematické okruhy stanovené Rámcově vzdělávacím plánem. Pro přiblížení typů, rozsahu a tematického zaměření textů byla vybrána řada učebnic nakladatelství Oxford University Press pro 3. – 5. třídu.

Učebnice určená pro třetí ročník obsahuje krátké jednoduché věty nebo písničky. Oproti naučným textům v ní převládají texty s motivujícími příběhy. V každé lekci má čtenář k dispozici obrázkový slovníček. Zařazena jsou i cvičení zaměřená na čtení jednotlivých slov nebo vět. Grafické zpracování je převážně komiksovou formou, kde obrázky spojené s textem podporují porozumění textu. Obrázky převažují nad textem. (Covill et al., 2018)

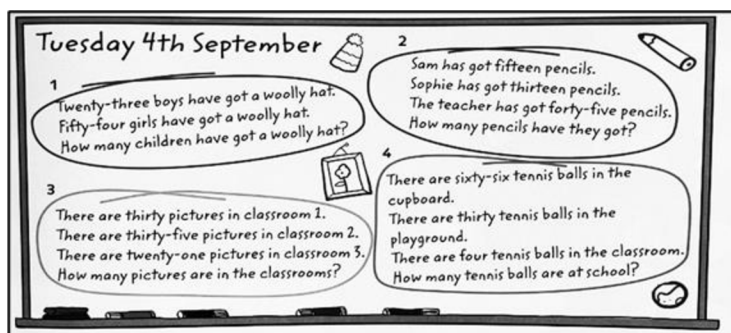
Obrázek 3- ukázka textu z učebnice *Explore Together 1*

V učebnici pro čtvrtou třídu je již více textu než obrázků. Ve srovnání s učebnicí pro třetí třídu jsou použity stále věty jednoduché, ale text je již objemnější. Střídají se texty zpracované komiksovou formou s informativně naučnými. Zaměřují se více na popis reálií a čtenáři přibližují také různé kultury a zvyky. V lekcích je zařazeno několik písni a více nových slovíček. (Lauder et al., 2019)

Obrázek 4 - ukázka textu z učebnice *Explore together 2*

Učebnice pro pátou třídu obsahuje objemnější texty a méně obrázků. Ve srovnání s předchozími učebnicemi jsou typy textů rozmanitější. Obsahují příběhy, realie, složitější písně, dopis a v rámci mezipředmětových vztahů s matematikou jsou zařazeny slovní úlohy na počítání. Po gramatické stránce nejde jen o věty jednoduché, ale jsou již více rozvinuté. (Palin et al., 2019)

Obrázek 5 - ukázka slovních úloh ke čtení z učebnice *Explore Together 3*

3.3. Knihy autentické a zjednodušené

Učitel při hodinách čtení v cizím jazyce nemusí pracovat pouze s učebnicí a výše uvedenými typy textů. Naopak má možnost do čtení zařadit knihy určené dětem. Jejich čtením se snaží u dětí vzbudit zájem a motivaci tak, aby se pohybovaly co nejčastěji v knižním prostředí a vybíraly si samy vhodné tituly. Tím se nabízí mnoho příležitostí k rozvoji čtení a čtenářských dovedností. Navíc z předchozí kapitoly je zřejmé, že čtení knih podporuje extenzivní přístup.

Dunnová rozlišuje následující typy knih:

- knihy obrázkové
- knihy obsahující básně a písně
- zjednodušené knihy pro děti učící se mateřskému jazyku
- zjednodušené knihy pro děti učící se cizímu jazyku
- obrázkové slovníky
- vzdělávací knihy

Většina z výše uvedených typů knih se řadí mezi autentické knihy a je primárně určena dětem, pro které je angličtina mateřským jazykem. To ale neznamená, že se nedají využít při výuce angličtiny jakožto druhého jazyka. Učitel může například využít anglickou obrázkovou knihu tak, že si předem připraví několik jednoduchých vět a na jejich základě k vyprávění jednoduchý příběh.

Jediným typem knih, které nejsou primárně psané pro rodilé mluvčí, jsou zjednodušené knihy určené k učení se angličtiny jako cizího jazyka. Jsou označovány jako EFL learners. Tento typ knih bývá upravován tak, aby byl zkrácenou nebo zjednodušenou formou známých příběhů (Dunn, 1989).

Obecně lze konstatovat, že autentické knihy jsou primárně určeny pro rodilé mluvčí a z toho důvodu nezohledňují aktuální jazykovou úroveň čtenáře učícího se anglický jazyk. Tyto knihy neobsahují slovníčky, cvičení a aktivity spojené s výukou jazyka.

3.4. Zjednodušené knihy (*graded readers*)

Zjednodušené knihy jsou svým zpracováním a obsahem určeny především pro ty, kdo se učí angličtinu coby cizí jazyk. Jsou vydávány v různých jazykových úrovních a stupních. Ve vazbě na stupeň jazykové úrovně jsou nakladatelem rozděleny od začátečníků až po pokročilé, například od stupně *starter* až po stupeň šest. Na obalu knihy nakladatelství uvádí, pro jakou jazykovou úroveň a věkovou skupinu je daná zjednodušená četba určena a jak vysokou úroveň slovní zásoby obsahuje. Na základě těchto nakladatelových informací se čtenář v titulech snadněji orientuje a může si zakoupit knihu odpovídající jeho jazykové úrovni. (Clandfield a Budden, 2023)

Nakladatelé nabízejí také knihy, jejichž součástí jsou audionahrávky. Ty zastávají funkci audioknihy, při jejímž poslechu se pomalí nebo abnormálně rychlí čtenáři učí číst v normálním tempu. Audiokniha však může být pro tyto čtenáře zádným pomocníkem, neboť v nich může vyvolat pocit neochoty a bránit v tom, aby se stali opravdovými čtenáři (Scott a Ytreberg, 1993).

Ve zjednodušených knihách je odstupňovaná slovní zásoba (*vocabulary*), složitost gramatických struktur a počet slov. Podporují rozvoj vyjadřování a učí čtenáře nová neznámá slova prostřednictvím kontextu. Oproti autentickým knihám se čtenář nemusí nad významem slov pozastavovat a hledat jejich význam ve slovníku. Knihy zjednodušené četby často uvádí výčet hlavních slov v nich obsažených. (British Council, 2024) Se zvyšujícím se počtem hlavních slov se pak četba řadí mezi složitější.

Clandfieldová a Budden (2023) uvádějí, že čtení těchto knih je motivujícím východiskem pro učitele, aby jeho hodiny žáky bavily. Prostřednictvím extenzivního čtení si žák rozvíjí slovní zásobu, řečové dovednosti, plynulost a psací dovednosti daného jazyka. Zjednodušené četby se samozřejmě zaměřují na čtení s porozuměním. Jsou výhodné i pro čtení bez učitele. Žák sám může nezávisle rozvíjet svoje dovednosti v jazyce. Čím více čtenář čte, tím více se ve čtení zdokonaluje.

„Successful reading leads to more reading. This is what Nuttall (1996) calls the ‘virtuous circle of reading’. The more you read, the better you become at reading. The better you become at reading, the more you want to read. The more you want to read, the more you read. And so on.“ (Clandfield a Budden, 2023)

Zjednodušená četba je vydávána v mnoha žánrech, obsahuje nespočet témat vhodných pro výuku angličtiny. U žáků přispívá také k upevnování pravidelnosti tvarů v gramatice anglického jazyka nebo k rozšiřování znalostí v oblasti mezipředmětových vztahů. Začínajícím čtenářům může přečtení celé knihy v anglickém jazyce přinést skvělý pocit. (Oxford University Press ELT., 2024)

4. Aktivity pro podporu čtení

Zatímco předchozí podkapitola se zabývala jednotlivými typy textů a možnostmi jejich využívání v hodinách čtení v anglickém jazyce, tato podkapitola je věnovaná aktivitám používaným při čtení textu nebo aktivitám používaným při vyvozování myšlenky textu. Tyto činnosti cílí nejvíce na podporu čtení s porozuměním. Čtenáři by měly pomáhat ve zlepšování jeho čtenářských dovedností, jež jsou součástí čtenářské gramotnosti. Při práci s textem je vhodné střídat aktivity zaměřené na rozvoj čtenářských dovedností s aktivitami zaměřenými na dovednosti jazykové (Tůmová, 2019).

4.1. Práce s textem ve fázích čtení

Při práci s textem jsou používány různé aktivity, rozdělené podle fáze čtení do tří skupin:

Aktivity před čtením

První aktivity probíhají před čtením, to je v době, kdy se žáci spolu s učitelem připravují na čtení textu. Aktivity jsou zaměřené na predikce žáků, o čem bude text pravděpodobně pojednávat. Ve svém úsudku vychází z názvu nebo ilustrace. Aplikují své vlastní získané osobní zkušenosti a znalosti. Aktivita je vedena formou diskuse s učitelem. Žáci si mohou svoje odpovědi zaznamenat a následně po přečtení zhodnotit, zdali se jim predikce zdařila (Brumfit et al., 1996).

Aktivity během čtení

V průběhu čtení textu se dělají pauzy. Žáci i učitel během nich vykonávají aktivity na podporu porozumění textu. Soustřeďují se například na aktivity související s propojováním přečteného textu s obrázky nebo s použitými slovy v textu. Protože se ve třídě vyskytuje skladba žáků s různorodými čtecími schopnostmi a dovednostmi, je zpočátku vhodné číst text společně s celou třídou nahlas a ukazovat na slova nebo obrázky. Jakmile jsou žáci zkušenějšími čtenáři v anglickém jazyce, mohou číst určitý úsek nahlas učiteli sami (Dunn, 1989).

Další aktivity mohou při čtení textu cílit na jednu nebo dvě správně načasované otázky, jež by měly být otevřené. Žák na ně může odpovědět jakoukoli odpovědí (Brumfit et al., 1996).

Aktivity po čtení

Poslední skupinou aktivit jsou aktivity prováděné po ukončení četby. Mezi ně patří aktivity související s povídáním si o příběhu nebo v něm vystupujících postavách. Další aktivity mohou být různorodé, například je možné, aby žáci na základě vlastního porozumění textu ilustrovali příběh na papír. Podstatné je podotknout, že tyto aktivity mají výpovědní hodnotu pro učitele. Na jejich základě vyhodnocuje, zda žáci textu porozuměli, popřípadě jaká je kvalitativní úroveň porozumění nebo zda je text určitým způsobem zaujal (Dunn, 1989).

V souvislosti se čtením knihy mohou být realizovány i méně typické aktivity. Odvíjí se od typu či žánru knihy. V případě, kdy příběh žáky zaujme, mohou v reakci na něj vytvořit loutky a příběh si sami zkusit zahrát. Opakováním příběhu tak mohou reagovat i na vzniklou situaci nebo situace v něm. Zabývají se jednáním konkrétní postavy a tím co udělala nebo co se jí přihodilo. Následně mohou děti napsat, jak by situaci řešily ony, co by udělaly nebo jak by příběh pozměnily. Variantou je také, že nemusí pracovat s proměnou příběhu, ale mohou popsat svou představu, jak probíhá běžný den hlavní knižní postavy nebo napsat vybrané postavě vzkaz. V neposlední řadě mohou společně s učitelem vytvořit svůj třídní příběh (Brumfit et al., 1996).

4.2. Aktivity a cvičení pro čtení s porozuměním

Práce s textem nezávisí pouze na aktivitách, ale i na typech cvičení pojících se s textem. Pojmy aktivita a cvičení jsou si velmi podobné. Aktivity s textem cílí více na osvojování čtenářských dovedností. Popisu vybraných aktivit a cvičení se bude věnovat tato podkapitola.

Pravdivé a nepravdivé tvrzení

Po přečtení určitého úseku textu jsou žákovi položeny otázky, na jejichž základě se rozhoduje, zda jednotlivé věty obsažené v textu jsou pravdivé či nikoli. V některých případech se dokonce čtenář rozhoduje, zda daná informace byla v textu řečena nebo ne. Čtenář je zpravidla nucen text několikrát přečíst, aby se dokázal rozhodnout, které informace v textu jsou pro něj klíčové. Během této práce s textem čtenář prokazuje především schopnosti porozumění textu a schopnosti spojené s vyhodnocováním informací (Willis, 1981).

Uspořádání textu ve vazbě na klíčové body

Podobně jako u cvičení zaměřených na pravdivá a nepravdivá tvrzení se toto cvičení soustředí na práci s textem po přečtení jeho daného úseku. Učitel může taková cvičení vytvořit i sám tím, že z textu vyjme klíčové body a informace s nimi související. Následně je do cvičení zakomponuje tak, aby spolu nesouvisely. Úkolem žáků při tomto cvičení je správné uspořádání klíčových bodů a informací (Willis, 1992).

Cvičení na obecné porozumění textu

U těchto cvičení si učitel dopředu připraví otázky k příslušnému textu. Po jeho přečtení ponechá žákům čas na přípravu odpovědí, nebo se jich ptá přímo. Učitel by se při pokládání otázek neměl spokojit jen se správnou odpovědí, ale měl by se žáky diskutovat. Dotazovat se, proč zvolili právě tuto odpověď, kde v textu našli potřebné informace a zda celému textu opravdu rozumí (Willis, 1992).

Cvičení na intenzivní čtení

Cvičení na intenzivní čtení pracuje s doplňováním vynechaných slov do zadaného textu. Vynechaná slova v textu cvičení jsou vždy uvedena v přehledu a žáci je mají při doplňování k dispozici. Willisová uvádí, že při vytváření cvičení na intenzivní čtení má doplňování textu začínat až po dvou úvodních větách. Autorka považuje za vhodné pro tento typ cvičení vybrat první odstavec textu, neboť je podle ní vždy nejsrozumitelnější a nejjasnější (Willis, 1992).

Shrnutí teoretické části

Teoretická část je primárně zaměřena na rozvoj čtení a využití zjednodušené četby při výuce anglického jazyka. První část popisuje čtení jako jednu z řečových dovedností. V další části je přiblížena čtenářská gramotnost, která je důležitým předpokladem pro rozvoj čtení. Její nedílnou součástí jsou čtenářské dovednosti a strategie. Z čtenářských dovedností je zmíněno porozumění textu, efektivní čtení a čtení zjednodušeného textu a z čtenářských strategií *skimming* a *scanning*.

Ve druhé části diplomové práce je uvedeno, jak probíhá výuka čtení na 1. stupni ZŠ a jaké jsou očekávané výstupy podle RVP. Obšírněji je popsána počáteční fáze čtení, a to z důvodu, že má významný vliv na další rozvoj čtení. Kapitola přibližuje dva druhy čtení a čtyři přístupy ve výuce čtení. Jako druh čtení je popsáno tiché a hlasité čtení. Z přístupů ve čtení byly zařazeny: metoda phonics, Look and Say approach, whole words/key words approach, whole sentence reading a intensive and extensive reading.

Ve třetí části jsou blíže popsány typy textů a práce s nimi. Popis se zaměřuje také na náročnost textů ve vztahu k předpokládanému rozsahu získaných čtenářských dovedností. Jako první jsou uvedeny čtecí karty, řazené mezi nejjednodušší typy textů. Dále jsou popsány učebnicové texty z pohledu vhodnosti pro jednotlivé fáze čtení. Za účelem názorného přiblížení jsou první dva typy textů doplněny obrázky. Následně je rozebrán rozdíl mezi knihami autentickými a knihami zjednodušené četby. Texty zjednodušené četby jsou hlavním tématem diplomové práce, proto jsou popsány blíže.

Poslední kapitola teoretické části je věnována aktivitám pro porozumění textu. Podrobněji jsou zmíněny aktivity spojené s fázemi čtení, a to i z důvodu, že v praktické části jsou jedním z posuzovaných kritérií.

Praktická část

Zatímco teoretická část definuje samotné čtení a přibližuje rozvoj čtení z různých pohledů, praktická část je zaměřena na jeden konkrétní používaný typ textů. Jde o knihy využívané ve výuce čtení, označované již zmíněným termínem *graded readers*. Cílem praktické části diplomové práce je analýza vybraných titulů zjednodušené četby v anglickém jazyce vhodných pro čtvrtý a pátý ročník základní školy.

Vlastnímu zpracování praktické části předcházela monitorace knižního trhu a nabídky knižních titulů zjednodušené četby v anglickém jazyce. Následně byla vybrána a oslovena tři nejznámější anglická nakladatelství působící v České republice, která nabízejí uvedené publikace. Do výběru byla zahrnuta nakladatelství:

- Oxford University Press
- ELI GRADED READERS
- Pearson English Readers (původně Penguin Readers)

Nakladatelství byla prostřednictvím e-mailové komunikace požádána o odpověď na otázku: „Jaké jsou nejprodávanější anglické knihy vašim nakladatelstvím pro děti ve věku od 6 do 11 let?“

V návaznosti na dotaz poskytla nakladatelství pro účely diplomové práce katalogizované seznamy, ze kterých bylo vybráno k analýze celkem 12 titulů zjednodušené četby, od každého nakladatele 4 tituly:

- Oxford University Press
 - Festivals around the world
 - Fear at the Festival
 - Big Baby Finn
 - The Great Fire of London

- ELI GRADED READERS
 - The Canterville Ghost
 - Uncle Jack and the Meerkats
 - The Town Mouse and the Country Mouse
 - Anne of Green Gables
- Pearson English Readers (původně Penguin readers)
 - The Adventures of Tom Sawyer
 - Twenty Thousand Leagues Under the Sea
 - Serena Williams
 - The Railway children

Pro potřeby analýzy byly vybrány knihy s předem stanovenými parametry. Zásadním parametrem byla jazyková úroveň A1, neboť pouze té dosahují žáci na základní škole prvního stupně. Dalším parametrem byla žánrová různorodost. Mezi vybranými tituly je populárně naučná literatura, literární próza pro chlapce, novela pro dívky, rodinná novela, biografie, sci-fi příběh, příběh se strašidelným dějem, bajka, historická literatura, dobrodružná literatura a folklórní pohádka. Dále bylo přihlédnuto ke grafickému zpracování, rozsahu textu, velikosti písma, různorodosti aktivit, podpory porozumění, dostupnosti podpůrných materiálů. Pomocným vodítkem pro čtenáře při výběru je u dvou z vybraných nakladatelství barevné rozlišení titulů podle určení jazykové úrovně. Například Oxford University Press má několik tematických řad knih, barevně označených podle příslušné jazykové úrovně.

Vybrané tituly byly posuzovány a hodnoceny na základě následujících kritérií:

- žánr knihy včetně obsahu
- vhodnost pro ročník prvního stupně ZŠ, jazyková úroveň, počet slov
- typy aktivit a cvičení, s přihlédnutím k aspektům podporujícím porozumění textu
- grafická stránka
- běžně dostupné materiály podporující čtení knihy

- digitální podpora zjednodušené četby knihy,

Na závěr se u uvedených titulů v rámci výuky čtení v cizím jazyce hodnotilo i využití ve vyučovacích hodinách.

5. Analýza vybraných knih zjednodušené četby

V této praktické části jsou prezentovány informace dle posuzovaných titulů, vztahující se k zadaným kritériím. Na ně bude navazovat jejich výsledná analýza.

1. Big Baby Finn	
Žánr: folklórní pohádka	
Nakladatelství: Oxford University Press	
Obsah	Hlavní postavou je obr, který se řadí mezi irské legendy. Jde o povídku řazenou mezi pohádky z důvodu, že dobro zvítězí nad zlem. Obr Finn MacCool musí čelit svému rivalovi Big Bad Benanovi, jehož kouzelná moc se skrývá v jeho prstu. Finn má naštěstí chytrou ženu, která vymyslí na Benana lest. Udělá ze svého manžela mimino, uloží ho do postele a upeče speciální housky (viz příloha 1 obrázek 2). Když přijde Benan, dostane housku se zapečeným kamenem a na něm si vylomí zub. Následně strčí prst plačícímu miminu do úst, a to ho kousne. Benan rázem ztrácí magickou moc a stává se z něj trpaslík.
Jazyková úroveň	Nakladatelství stanovuje jazykovou úroveň uvedeného titulu na A1, level 2, jazykovou úroveň čtenářovi signalizuje na první pohled barevné rozlišení – v tomto případě jde o barvu červenou.
Počet slov	Titul obsahuje 619 slov, z nichž je 150 klíčových. Titul má celkem 24 stran, z nichž příběh zaujímá 18 stran, další dvě strany jsou vyhrazeny aktivitám a dvě strany obrázkovému slovníčku (viz Příloha 1 Obrázek 4). Použité písmo je větší než obvyklé. Některé věty jsou napsány v bublinách a tím kniha působí jako komiks.

Vhodný ročník	Četba je vhodná pro začátek čtvrtého ročníku základní školy z důvodu, že je použit pouze přítomný čas prostý. Jednotlivé strany obsahují pouze jeden až dva odstavce textu a na více než polovině je vždy obrázek.
Podpora porozumění	Porozumění textu v knize podporuje vizuální opora v jednotlivých obrazech. Obrázky znázorňují konkrétní situace popisované v textu. Doplněny jsou často bublinami s přímou řečí vyobrazených postav. Na posledních dvou stranách má čtenář k dispozici obrázkový slovníček. Slovíčka jsou vyobrazena jednoduchým, ale velmi výstižným způsobem.
Typy aktivit	<p>Aktivity jsou pouze čtyři (viz příloha 1 obrázek 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - doplnění slova do věty s vizuální podporou - odpověď na otázku - propojení obrázku s příslušným slovem a větou - řazení uvedených vět podle časové posloupnosti příběhu - vypracovávat po přečtení příslušných stran
Grafická stránka	Vizuální podpora je tvořena obrázky komiksového stylu.
Doplňkové materiály	Součástí tištěného titulu zjednodušené četby je i CD s audionahrávkou textu. Ke knize je možno dokoupit pracovní sešit (viz příloha 1 obrázek 1). Vydavatel nabízí i digitální podporu v podobě e-booku dostupného na internetových stránkách Oxford University Press.

2. The Town Mouse and the Country Mouse

Žánr: Bajka s morálním ponaučením

Nakladatelství: ELI GRADED READERS

Obsah	<p>Krátká povídka pojednává o setkání dvou myšáků z odlišného prostředí. Jeden z nich miluje život na vesnici, kdežto druhý myšák miluje život v rušném městě. Každý z nich si na jeden den vyzkouší být v prostředí toho druhého. V závěru příběhu oba dospějí ke zjištění, že je jim dobře tam, odkud pochází. Pro čtenáře z toho plyne morální ponaučení, že se všichni odlišujeme a máme být spokojeni s tím, co máme a s tím, kde žijeme.</p>
Jazyková úroveň	<p>Jazyková úroveň je nakladatelstvím stanovena na stupeň A1.1, kategorie <i>Movers</i>, stupeň 3.</p>
Počet slov	<p>Celkový počet slov v povídce není udán, z přehledové tabulky na zadní straně je zřejmé, že se v povídce vyskytuje 300 hlavních slov. Text povídky je v knize obsažen na sedmnácti stranách a je průběžně doplněn o aktivity. (viz příloha 2 obrázek 3) Samostatný slovníček nemá čtenář k dispozici.</p>
Vhodný ročník	<p>Titul je vhodný pro začátek 4. ročníku ZŠ. Textu je poměrně málo a je psán pouze v přítomném čase prostém a průběhovém. Věty jsou jednoduché.</p>
Podpora porozumění	<p>Celý příběh je podporovaný obrázky na pozadí textu a tím je vizuální oporou příběhu. Na jednotlivých stranách textová část zabírá maximálně polovinu strany, zpravidla je tvořena jedním odstavcem. Na straně 14 jsou uvedeny tři odstavce a na straně 19 je navíc přidána doprovodná píseň.</p>

<p>Typy aktivit</p>	<p>Aktivity jsou zpracované pro porozumění textu před, během a po čtení. (viz příloha 2 obrázek 4)</p> <p>Před zahájením čtení jsou na prvních dvou stranách zařazeny tři aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spojení jednoduché věty s obrázkem - čtenář má popsat svůj dům - spojení slova se správným obrázkem <p>Během čtení a po přečtení příběhu jsou zařazeny například aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznání tvrzení – pravda nebo lež - přiřazení správného obrázku ke slovu (viz příloha 2 obrázek 2) - doplnění slova do věty <p>Pro podporu v porozumění jsou dostupné online audionahrávky. Jde o 12 stop, jejichž čísla jsou uvedena vždy vlevo před textem.</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Myšáci jsou vyobrazeni převážně pomocí geometrických tvarů. (viz příloha 2 obrázek 1) Kniha je bohatě doplněna obrázky v tlumených barvách s přechodovou zrnitou texturou.</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>Součástí tištěné verze je CD s audionahrávkou příběhu.</p>

3. The Canterville Ghost

Žánr: povídka

Nakladatelství: ELI GRADED READERS

Obsah	<p>Jde o strašidelnou povídku ve zjednodušené verzi původního díla Oscara Wilda. Vypráví o duchovi zemřelého Sira Simona Cantervillského, který se snaží vystrašit nové majitele zámku Otisovy a přimět je k odchodu. (viz příloha 3 obrázek 1) Obsahově je v knize zmíněno jen několik neúspěšných pokusů sira Simona o vystrašení majitelů. Otisovi se chovají nebojácně a v závěru jejich dcera Virginia pomůže od uvěznění ducha v současném světě.</p>
Jazyková úroveň	<p>Zadní strana udává jazykovou úroveň této četby jako A1.1 Movers, stupeň 3.</p>
Počet slov	<p>Celkový počet slov není uveden, počet hlavních slov je 300. Celkově je kniha tvořena povídkou, která čítá dvacet sedm stran. Na posledních pěti stranách jsou aktivity. Slovníček se nachází z obou stran obalu knihy.</p>
Vhodný ročník	<p>Četba je vhodná pro čtvrtý ročník základní školy, a to i přes skutečnost, že se v knize místy vyskytuje minulý čas prostý. Vhodná je především díky tomu, že text na jednotlivých stranách obsahuje zpravidla jeden odstavec a je vždy doplněn obrázkem. (viz příloha 3 obrázek 3)</p>
Podpora porozumění	<p>Porozumění textu podporuje vhodně zvolená vizuální opora. Kniha je bohatě ilustrována. Obrázky jsou tištěny na celé strany a utvářejí tak pozadí textu. Žáci dále mohou pro porozumění textu využít obrázkový slovníček (viz příloha 3 obrázek 2), který je umístěn na rozevíracích stranách obalu knihy a čtenář jej může mít k dispozici i v průběhu čtení. Vizuálně je v něm zobrazeno patnáct slov, u nichž se předpokládá, že je žáci nemusí znát. K příběhu je</p>

	<p>složena báseň navozující strašidelnou atmosféru. Pro podporu v porozumění je možné zároveň využít online audionahrávky. Jde o 6 stop, jejichž čísla jsou uvedena vždy vlevo před textem.</p>
Typy aktivit	<p>Za textem povídky následují aktivity zaměřené na porozumění po jeho přečtení. Je jich celkem osm a dvě z nich se vztahují k básni na str. 11. (viz příloha 3 obrázek 4) Jde o jednoduché aktivity, například:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakroužkování správného slova ve větě, - oprava vět - spojení obrázku se slovíčkem - závěrečné hodnocení příběhu čtenářem pomocí emoji
Grafická stránka	<p>Autor v ilustracích zobrazil sebe a svou rodinu v boji proti duchovi Cantervillskému. Ilustrace mají primárně vyjádřit obraz ducha rozzlobeného tím, že noví majitelé chtějí bydlet v jeho domě. Duch má působit strašidelným dojmem, proto má červené oči, na sobě řetězy a z úst se mu valí zelený kouř. Oproti tomu rodina, která s duchem bojuje, je na všech ilustracích vyobrazena jako veselá a spokojená.</p>
Doplňkové materiály	<p>Pro uvedený titul jsou k dispozici multimediální soubory stažitelné z webových stránek nakladatelství, nebo je možné příslušné soubory najít v aplikaci v mobilním telefonu. Výhodou je, že pro načtení knihy v aplikaci stačí čtenáři naskenovat obal knihy.</p>

4. Uncle Jack and the Meerkats

Žánr: dobrodružné literatury

Nakladatelství: ELI GRADED READERS

Obsah	<p>Kniha vypraví dobrodružný příběh o záchraně surikat strýcem Jackem společně se synovcem a neteřemi. Nejprve zachraňují surikaty ze zverimexu, následně se s nimi vypravují horkovzdušným balónem do Afriky, aby je vrátili zpět do jejich domoviny. Zde narazí na lovce surikat, které ohrožují lvi. Pod podmínkou, že lovci surikaty již nebudou lovit, jim rodina pomůže z nebezpečí. Příběh je doplněn textem písně o surikatách.</p>
Jazyková úroveň	<p>Zadní strana titulu udává jazykovou úroveň četby jako A1.1 Movers, stupeň 3.</p>
Počet slov	<p>Celkový počet slov není uveden, počet hlavních slov je 300. Kniha má celkem 32 stran, přičemž samotný příběh je na 25 stranách. Slovníček se nachází z obou stran obalu knihy.</p>
Vhodný ročník	<p>Četba je vhodná pro čtvrtý ročník základní školy, a to i přes skutečnost, že se v knize místy vyskytuje minulý čas prostý. Text na jednotlivých stranách obsahuje zpravidla jen jeden odstavec o několika řádcích. (viz příloha 4 obrázek 2).</p>
Podpora porozumění	<p>Porozumění textu v knize podporuje vizuální opora v jednotlivých obrazech, blíže popsána u kritéria grafické stránky knihy (viz příloha 4 obrázek 1). Slovníček, který je umístěn na rozevíracích stranách obalu knihy, může čtenář využívat i v průběhu čtení. Vizuálně je zobrazeno osmnáct slov, u nichž se předpokládá, že je žáci nemusejí znát (viz příloha 4 obrázek 4). K příběhu je složena píseň o surikatách. Pro podporu porozumění je možné využít online audionahrávky. Jde o 5 stop, jejichž čísla jsou uvedena vždy vlevo před textem.</p>

<p>Typy aktivit</p>	<p>Za textem povídky následují aktivity zaměřené na porozumění po jeho přečtení. (viz Příloha 4 Obrázek 3) K dispozici je celkem 10 jednoduchých aktivit, například:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doplnění slov z nabídky do věty, - spojení věty s obrázkem - nakreslení obrazu balónu a popis trasy letu
<p>Grafická stránka</p>	<p>Vizuální podpora je tvořena bohatými ilustracemi, které jsou v pozadí veškerého textu. Na obal knihy byla nakladatelstvím vybrána nejdůležitější událost příběhu, kterou je vypuštění osvobozených surikat v Africe.</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>Pro uvedený titul jsou k dispozici multimediální soubory, stažitelné z webových stránek nakladatelství, nebo je možné příslušné soubory najít v aplikaci v mobilním telefonu. Výhodou je, že pro načtení knihy v aplikaci stačí čtenáři naskenovat obal knihy.</p>

5. Festivals around the world

Žánr: populárně naučná literatura pro děti

Nakladatelství: Oxford University Press, součást řady Oxford Read and Discover.

Obsah	<p>Kniha ve svých 10 kapitolách pojednává o významných festivalech, svátcích a oslavách pořádaných po celém světě. Jednotlivé kapitoly jsou koncipovány tak, že tematicky přibližují čtenáři, jakým způsobem udržují zvyky a tradice různá společenství. První kapitola je věnována pouličním festivalům v Benátkách a v Rio de Janeiru. Další kapitoly jsou tematicky zaměřeny například na odlišné festivaly, kdy popisují svátek světla u hinduistů a další svátek u židů. (viz příloha 5 obrázek 2).</p>
Jazyková úroveň	<p>Nakladatelstvím je titul řazen do jazykové úrovně A1, stupeň obtížnosti 3.</p>
Počet slov	<p>Text obsahuje celkem 1 323 slov, z nichž 600 je hlavních. Použité písmo je větší než obvykle používané pro děti. Text je uspořádán do jednoduchých větných celků a je formulován pouze v přítomném čase. Knihu tvoří celkem 48 stran. Každé kapitole je věnována dvoustrana, kde je text vždy rozdělen tak, aby zaplňoval převážně polovinu strany, druhou polovinu doplňují autentické fotografie. Cvičení zaměřená na porozumění textu následují za kapitolami. Na posledních dvou stranách je k dispozici obrázkový slovníček (viz příloha 5 obrázek 4).</p>
Vhodný ročník	<p>Z hlediska jazykové úrovně je tato zjednodušená četba vhodná pro žáky čtvrté třídy.</p>
Podpora porozumění	<p>Porozumění textu v knize podporuje vhodně zvolená vizuální opora v jednotlivých obrazech i obrázkový slovníček.</p>

<p>Typy aktivit</p>	<p>Aktivity pro porozumění textu jsou uvedeny až za poslední kapitolou, přičemž odkaz na ně je vždy u příslušného textu (viz příloha 5 obrázek 3). Ke každé kapitole jsou přiřazeny minimálně čtyři aktivity tak, aby souvisely s popisovanou událostí. Jde například o aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - přiřazení slovíčka k obrázku (<i>write the words</i>) - rozpoznání tvrzení – pravda nebo lež (<i>write true or false</i>) - kompletace diagramu (<i>complete the diagram</i>) (viz příloha 5 obrázek 5) - odpověz na otázku (<i>answer the questions</i>).
<p>Grafická stránka</p>	<p>Vizuální podpora je tvořena reálnými fotografiemi, které jsou voleny tak, aby přesně vystihly klíčové momenty konkrétních událostí. Na obal knihy nakladatelství umístilo fotografii nejznámější události, a to oslavy Čínského nového roku (viz příloha 5 obrázek 1).</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>K tomuto titulu je k dispozici v tištěné formě pracovní sešit s velkým množstvím navazujících aktivit (viz příloha 5 obrázek 6), na internetových stránkách nakladatelství je v nabídce digitální e-book, audio nahrávka a pracovní sešit s navazujícími aktivitami.</p>

<p>6. Fear at the Festival</p> <p>Žánr: fiktivní příběh</p> <p>Nakladatelství: Oxford University Press</p>	
<p>Obsah</p>	<p>Děj se odehrává v průběhu jednoho dne na pouličním festivalu, jehož součástí je i průvod s alegorickými vozy. Dva chlapci jménem Ben a Max hledají mezi davem lidí ztraceného dědečkova robota. Mají obavy, aby ho dřív nenašly dvě osoby, které si o něm vyprávějí. Příběh končí tím, že chlapci robota najdou a z potencionálních únosců se vyklubou novináři, kteří si chtěli robota jen vyfotografovat do novin.</p>
<p>Jazyková úroveň</p>	<p>Nakladatelstvím je titul řazen do jazykové úrovně A1, stupeň obtížnosti 3.</p>
<p>Počet slov</p>	<p>Text obsahuje celkem 1 035 slov, z nichž 600 je klíčových. První dvě strany knihy seznamují čtenáře s postavami (viz příloha 6 obrázek 2). Vlastní příběh je rozdělen do 5 kapitol o 20 stranách. Následuje část s aktivitami o 24 stranách. Na posledních dvou stranách je k dispozici slovníček. Celkový obsah činí 48 stran.</p>
<p>Vhodný ročník</p>	<p>Z hlediska jazykové úrovně je tato zjednodušená četba vhodná pro žáky čtvrté třídy. V textu je použito více anglických časů, ale tvoří ho jednoduché věty, proto je vhodné zařadit jeho četbu na konci čtvrté nebo začátku páté třídy. (viz příloha 6 obrázek 3)</p>

<p>Podpora porozumění</p>	<p>Uvedený titul pracuje s porozuměním příběhu tím způsobem, že nejprve čtenáři představí postavy, které v něm potká tak, aby byl schopný se v nich v průběhu příběhu orientovat.</p> <p>Vizuální podpora je vedena formou doprovodných ilustrací, ty jsou barevné a vždy se stahují ke klíčové popisované události. Porozumění je zde podpořeno i o slovní zásobu, která je zpracovaná obrázkovou formou. Po přečtení určitého úseku textu, text odkazuje na příslušné aktivity. Aktivity jsou zde striktně rozděleny mezi jednotlivé strany.</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>V uvedeném titulu nejsou jenom aktivity k podpoře čtení, ale je zde i aktivita zaměřena na mezipředmětové vztahy ve formě projektu. (viz příloha 6 obrázek 5) Ten v uvedeném titulu odkazuje na zjednodušenou četbu o <i>Festivals around the world</i> Po přečtení každých dvou stran textu příběhu je uveden odkaz na příslušné aktivity. Zpravidla jsou na straně zařazeny 3–4 aktivity. Jde například o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spojení slova s obrázkem - uspořádání slov ve větě - doplnění slov k dokončení věty - označení správného slova ve větě pomocí zakroužkování <p>V uvedeném titulu nejsou jen aktivity vztahující se k textu, ale je zde i aktivita ve formě projektu odkazující na zjednodušenou četbu o <i>Festivals around the world</i>. (viz příloha 6 obrázek 4)</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Vizuální podpora je tvořena ilustracemi, které jsou barevně zářivé. Jsou zvoleny pro festivaly typické barevné prvky. Postavy jsou komiksového rázu. V některých úsecích zabírají ilustrace celou stranu titulu, v dalších zase zabírají</p>

	polovinu strany. (viz příloha 6 obrázek 1)
Doplňkové materiály	<p>K tomuto titulu je k dispozici v tištěné formě pracovní sešit s velkým množstvím navazujících aktivit. Na internetových stránkách nakladatelství je v nabídce digitální e-book, audio nahrávka, pracovní sešit s navazujícími aktivitami (viz příloha 6 obrázek 6). Tato kniha i celá řada obsahuje odkaz na webové stránky, kde lze nalézt správné řešení aktivit.</p>

<p>7. The Great Fire of London</p> <p>Žánr: historická literatura</p> <p>Nakladatelství: Oxford University Press</p>	
Obsah	<p>Tato zjednodušená četba popisuje nejtragičtější událost v historii Londýna. Šlo velký požár, který vypukl v září roku 1666. Ohniskem požáru bylo pekařství, ze kterého se požár rozšířil do velké části centra Londýna. Hašení trvalo pět dnů, během kterých shořelo více než 1300 domů a také katedrála sv. Pavla. Následně došlo k přestavbě centra včetně výstavby nové katedrály.</p>
Jazyková úroveň	<p>Jazyková úroveň stanovená nakladatelstvím je A1, level Starter – na obalu je rozlišeno barevně pomocí růžové barvy.</p>
Počet slov	<p>Příběh obsahuje 1 901 slov, z nichž hlavní počet klíčových slov je 250. Publikace má celkem 51 stran. Příběh je rozdělen do 6 kapitol, ve kterých jsou průběžně zařazeny aktivity. V publikaci není zahrnut souhrnný slovníček.</p>
Vhodný ročník	<p>Z hlediska náročnosti textu je četba vhodná již pro žáky čtvrté třídy, neboť poskytuje dostatečnou podporu v porozumění.</p>
Podpora porozumění	<p>Tato kniha je zpracována jako komiks. Podpora je vedena především pomocí jednotlivých ilustrací, které se vážou k jednotlivým úsekům textu a společně dotvářejí děj. Text příběhu je dělen na jednotlivé věty nebo odstavce a je vždy umístěn v modře podbarveném okně k obrázku. (viz příloha 7 obrázek 4) Oproti jiným titulům zjednodušené četby není text příběhu striktně oddělen od aktivit. Aktivity jsou zařazeny do příběhu průběžně. V celém textu se střídají čtyři strany textu a dvě strany aktivit, přičemž poslední text je delší a zabírá šest stran. Na závěr je zařazeno čtrnáct stran aktivit. Samostatný slovník není v knize uveden.</p>

	V textu jsou některá slova tučně vyznačena a jejich význam je uveden v zápatí dané stránky.
Typy aktivit	<p>Aktivity jsou rozděleny na aktivity před čtením, během čtení a po čtení. Z tohoto důvodu je již první strana knihy věnovaná aktivitám před čtením. (viz příloha 7 obrázek 2) Dále se aktivity střídají se čteným textem a slouží ke kontrole porozumění textu během čtení. Od strany čtyřicet se jedná o aktivity související s přečteným textem, gramatikou a projektem. Před zahájením čtení jsou zařazeny dvě aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doplnění klíčové informace do věty výběrem z možností - odpověď na konkrétní otázku <p>Během čtení a po přečtení příběhu jsou zařazeny například aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznání tvrzení – pravda nebo lež - přiřazení správného obrázku k větě - vyhledání slova v tabulce písmen - výběr a doplnění správného slova do věty <p>Na závěr mohou žáci zpracovat tematické projekty zaměřené:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na velkou katastrofou, například erupci vulkánu Vesuv - komunikaci probíhající mezi lidmi při požáru - na vybraný obrázek z nabídky a popis děje na něm <p>Na posledních sedmi stranách jsou aktivity spojené s gramatikou, například:</p> <ul style="list-style-type: none"> - správný slovosled přídavných jmen - množné číslo podstatných jmen
Grafická stránka	Pro titulní stranu obalu četby bylo zvoleno výstižně vyobrazení velkého požáru Londýna. (viz příloha 7 obrázek 1) Graficky je příběh zpracován formou komiksu, obsahující

	<p>ilustrace. Ty jsou zpracovány tak, aby čtenáři ukazovaly danou historickou dobu. Pro lepší představu jsou vyobrazeny i historické předměty, či domy. Dokonce na straně 37 je vyobrazena nově vystavěná část Londýna po padesáti letech od požáru.</p>
Doplňkové materiály	<p>K tištěné verzi knihy je přiložena karta s kódem pro stažení audio nahrávky příběhu z internetové stránky nakladatelství.</p>

8. The Railway children

Žánr: rodinná novela

Nakladatelství: Pearson English Readers (původně Penguin readers)

Obsah	<p>Příběh je zpracovaný komiksovou formou. Hlavními postavami příběhu jsou děti rodiny žijící na počátku příběhu v luxusním domě v Londýně. Z neznámých důvodů otec rodinu opustí a děti s matkou se musí odstěhovat na venkov. Náhle jsou chudí a jejich zábavou jsou pravidelné návštěvy železniční stanice. (viz příloha 8 obrázek 1) Zažívají spoustu dobrodružství, při kterých se snaží pomoci rodině – například osloví neznámého muže z vlaku, aby pomohl nemocné matce, zachrání vlak před nárazem do spadlého stromu, zachrání uvízlého studenta v tunelu před přejetím vlakem.</p>
Jazyková úroveň	<p>Vydavatelem je kniha zařazena do jazykové úrovně A1, level 1.</p>
Počet slov	<p>Udávaný celkový počet slov je v rozmezí 1 000 – 1 600, přičemž klíčových je 550. Titul čítá celkem 63 stran, z toho první dvě strany jsou věnovány seznámení s osobami a novými slovy. (viz příloha 8 obrázek 2) Celkem 49 stran zaujímá příběh, rozdělený do 7 kapitol. Na dalších 6 stranách jsou zařazeny aktivity. Na předposlední straně je projektová práce na poslední straně má čtenář k dispozici slovníček.</p>
Vhodný ročník	<p>příběh je vhodný pro čtenáře čtvrté třídy. Kniha je zpracována komiksovou formou. Věty jsou převážně v přítomném čase prostém. Text je umístěn do bublin.</p>

<p>Podpora porozumění</p>	<p>Příběh je interpretován komiksovou formou. Ilustrace znázorňují konkrétní situaci a jsou doplněny textovými bublinami. Některá slova v textu jsou zvýrazněna tučným písmem a jejich význam je uveden ve slovníčku na poslední straně knihy. K dispozici je pouze v textové podobě.</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>V knize je rozpracována aktivita na čtení s porozuměním formou otázek pokládaných před čtením, během čtení a po čtení. Další aktivity jsou spojeny vždy s konkrétní kapitolou a jedna aktivita je souhrnná pro všechny kapitoly dohromady. (viz příloha 8 obrázek 4) Závěrečná aktivita vybízí čtenáře ke zpracování projektu s možností výběru ze čtyř témat.</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Obrázky jsou černobílé a zachycují venkovský styl a život spojený se železnicí z počátku 20. století. (viz příloha 8 obrázek 3)</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>V tištěné verzi knihy je na zadní straně obalu uveden kód odkazující na stránky vydavatelství, kde si čtenář může stáhnout audionahrávku knihy, e-book a navíc ještě testy, pracovní listy i jejich správné řešení.</p>

9. Twenty Thousand Leagues Under the Sea

Žánr: sci-fi povídka

Nakladatelství: Pearson English Readers (Penguin readers)

Obsah	<p>Jde o povídkovou verzi zjednodušené knižní adaptace původního díla nejslavnějšího francouzského sci-fi autora Julese Vernea. Obsahově příběh pojednává o francouzském vědci, mistru Aronnaxovi. Ten se spolu se svým sluhou a velrybářem vypravuje na moře, aby objevil obrovskou velrybu. Ve skutečnosti namísto velryby objeví ponorku. (viz příloha 9 obrázek 1) Na ní potká kapitána Nema, který jemu a jeho společníkům ukazuje podmořské dno. Společně všichni následně zažívají mnohá dobrodružství.</p>
Jazyková úroveň	<p>Nakladatelství stanovuje jazykovou úroveň uvedeného titulu na A1, level 1.</p>
Počet slov	<p>Celá kniha čítá celkem 4 402 slov, přičemž jsou započítána i slova uvedená v aktivitách. Z toho hlavní skupinu slov tvoří 300 slov. Z celkového počtu 28 stran příběh v knize zabírá dvacet čtyři stran, rozdělených do sedmi kapitol. Následně navazují čtyři strany věnované aktivitám. Zadní strana obalu knihy obsahuje slovníček.</p>
Vhodný ročník	<p>Četba je vhodná pro žáky páté třídy, a to z důvodu, že text je tištěn přes celé strany. Navíc se v textu se vyskytují i jiné časy než čas přítomný prostý. Text není na první pohled výrazný, neobsahuje zvětšené písmo a opticky se jeví jako složitý. Strany jsou zaplněny pouze textem a působí obsáhlým dojmem. (viz příloha 9 obrázek 2)</p>

<p>Podpora porozumění</p>	<p>Podpora porozumění v uvedeném titulu je vedena přes vizuální oporu a oporu ve slovníčku. Neobsahuje obrázkový slovník, ale pouze textovou formu s příklady užití ve větách. V knize je 8 celostránkových obrázků a mapa pokrývající dvojstranu. Pod obrázkem je vždy uvedena jedna věta z textu na přilehlé straně.</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>Aktivity na zadní straně jsou rozdělené ke dvěma nebo ke třem kapitolám. Navíc jsou vždy rozdělené na aktivity před čtením, během čtení a po čtení. Uvedený titul nabízí celkem dvacet aktivit, přičemž od patnácté aktivity se jedná o aktivity zaměřující se na psaní. Ty jsou napsané tak, aby podporovaly tvůrčí myšlení a psaní žáka. Aktivity jsou rozděleny do bloků. První blok je určen pro kapitoly 1–2, druhý pro kapitoly 3–5 (viz příloha 9 obrázek 4), třetí pro kapitoly 6–7 a čtvrtý blok je zaměřen pouze na psaní. V prvních třech blocích jsou aktivity rozděleny pro práci před čtením, pro práci během čtení a po čtení.</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Grafická strana knihy i příslušných ilustrací je ilustrátorem laděna tak, aby čtenáře vtáhla do podmořského světa. (viz příloha 9 obrázek 3) Titulní strana je poměrně z velké části tvořena širokou škálou odstínů modré a objektem plovoucí ponorky hluboko pod hladinou. Dotváří spíše fantazii čtenáře, aby si dokázal představit, jak vypadalo prostředí, ve kterém se děj odehrává.</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>Knihu je možné zakoupit samostatně nebo s doprovodnou audionahrávkou. Pro učitele jsou na webové stránce nakladatelství dostupné online materiály pro podporu čtení.</p>

<p>10. Serena Williams</p> <p>Žánr: biografie</p> <p>Nakladatelství: Pearson English Readers (původně Penguin readers)</p>	
<p>Obsah</p>	<p>Biografie pojednává o životě světoznámé úspěšné tenistky Sereny Williamsové, která v roce 2002 vyhrála Wimbledon. V roce 2012 získala dvě zlaté olympijské medaile na hrách v Londýně, a to ve dvouhře a společně se sestrou ve čtyřhře. (viz příloha 10 obrázek 1) Popisovány nejsou jen sportovní úspěchy, ale také problémy s rasovou nenávisí a nerovností mužů a žen. Uvedena jsou také životopisná fakta.</p>
<p>Jazyková úroveň</p>	<p>Jazyková úroveň knihy je na zadním obalu označovaná A1, levellem 1.</p>
<p>Počet slov</p>	<p>Udávaný celkový počet slov biografie je v rozmezí 1 000 – 1 600, přičemž klíčových je 550. Titul čítá celkem 64 stran, z toho první dvě strany jsou věnovány seznámení s osobami a novými slovy. Celkem 48 stran zaujímá samotná biografie, rozdělená do 6 kapitol. Na dalších 6 stranách jsou zařazeny aktivity. Na předposlední straně je projektová práce na poslední straně má čtenář k dispozici slovníček. (viz příloha 10 obrázek 2)</p>
<p>Vhodný ročník</p>	<p>Biografie je vhodná spíše pro pokročilejší čtenáře konkrétně žáky páté třídy. Textu je málo a na první pohled působí jednoduše. Titul je doporučen pro pátý ročník z důvodu, že psaný převážně v minulém čase prostém a vyžaduje více čtenářských zkušeností, a navíc vizuální podpora již není dostatečná pro čtvrtou třídu.</p>

<p>Podpora porozumění</p>	<p>V textové části biografie jsou některá slova tištěna tučným písmem a jejich význam je uveden ve slovníčku na poslední straně knihy. K dispozici je pouze v textová podoba. Pro podporu porozumění jsou v knize také obsaženy obrázky, které symbolicky podporují představivost čtenáře. (viz příloha 10 obrázek 3)</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>V knize je rozpracována aktivita na čtení s porozuměním formou otázek pokládaných před čtením, během čtení a po čtení. (viz příloha 10 obrázek 4) Další aktivity jsou spojeny vždy s konkrétní kapitolou a jedna aktivita je souhrnná pro všechny kapitoly dohromady. Závěrečná aktivita vybízí čtenáře ke zpracování projektu s možností výběru z pěti témat.</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Obrázky jsou černobílé a zpravidla symbolizují přechod z dítěte v dospělou ženu, životní událost činnost nebo emoci.</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>V tištěné verzi knihy je na zadní straně obalu uveden kód odkazující na stránky vydavatelství, kde si čtenář může stáhnout audionahrávku knihy, e-book a navíc ještě testy, pracovní listy i jejich správné řešení.</p>

11. The Adventures of Tom Sawyer

Žánr: povídka s chlapeckým hrdinou

Nakladatelství: Pearson English Readers (původně Penguin readers)

Obsah	Děj příběhu odehrává v americkém venkovském prostředí 19. století. Zjednodušená četba je knižní adaptací původního stejnojmenného díla známého autora Marka Twaina. Povídka ve třinácti kapitolách vypráví poutavým způsobem příběh o Tomu Sawyerovi a jeho dobrodružstvích prožívaných společně s kamarádem Huckleberry Finnem. Každá z kapitol popisuje jedno dobrodružství, například nalezení pokladu, dobrodružství v jeskyni či dobrodružství na hřbitově.
Jazyková úroveň	Jazyková úroveň knihy je na zadním obalu označovaná levelem 1, spíše přechod úrovně konce A1 do úrovně A2. Z tohoto důvodu není četba pro mladší čtenáře vhodná.
Počet slov	Udávaný celkový počet slov v příběhu je 4 000, přičemž klíčových je cca 300. Samotný příběh z obsahu knihy čítá dvacet čtyři stran. Je doplněn šesti doprovodnými ilustracemi na samotných stranách. (viz příloha 11 obrázek 2) Zbylé čtyři strany jsou věnované aktivitám. Čtenář má k dispozici slovníček na vnitřní straně zadní části obalu knihy.

<p>Vhodný ročník</p>	<p>Povídka je vhodná spíše pro pokročilejší čtenáře, konkrétně čtenáře páté třídy. Text není na první pohled výrazný, neobsahuje zvětšené písmo a opticky se jeví jako složitý. Strany jsou zaplněny pouze textem. Oproti ostatním hodnoceným knihám zjednodušené četby působí obsáhlým dojmem. Titul je doporučen pro pátý ročník i z důvodu, že text není psaný pouze v přítomném čase. Vyskytují se v něm i jiné anglické časy. Tím se stává čtenářsky náročným, vyžadujícím více čtenářských zkušeností.</p>
<p>Podpora porozumění</p>	<p>Pro podporu porozumění jsou v knize obsaženy doprovodné obrazy, které situačně dotvářejí samotnou atmosféru konkrétní situace. Slovníček je na zadní straně, pouze v textové podobě. (viz příloha 11 obrázek 4)</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>V knize je celkem 18 aktivit rozdělených do bloků. První blok určen je pro kapitoly 1–3, druhý pro kapitoly 4–8, třetí pro kapitoly 9–13 a čtvrtý blok je zaměřen pouze na psaní. (viz příloha 11 obrázek 3) V prvních třech blocích jsou aktivity rozděleny pro práci před čtením, pro práci během čtení a po čtení.</p>
<p>Grafická stránka</p>	<p>Po grafické stránce jsou ilustrace výtvarně zpracované tak, aby zachovávaly původní odkaz na originální dílo Marka Twaina. Mají čtenáři přiblížit nejen představu o situaci spojené s příběhem, ale také o době a venkovském stylu života v Americe. Navíc tuto představu podporují ilustrace i tím, že připomínají techniku olejové malby. (viz příloha 11 obrázek 1)</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>Knihu lze zakoupit samostatně nebo s doprovodnou audionahrávkou. Pro učitele jsou na webové stránce nakladatelství dostupné online materiály pro podporu čtení.</p>

12. Anne of Green Gables

Žánr: novela pro dívky

Nakladatelství: ELI GRADED READERS

Obsah	<p>Hlavní hrdinkou knihy je sirotek Anna Shirleyová. Na farmě Green Gables žijí bratr se sestrou a potřebují o pomocnou sílu na práci. Chtějí adoptovat chlapce ze sirotčince. Po předání dítěte se však ukáže, že ve skutečnosti adoptovali dívku. Rozhodli se jí ponechat a dát jí potřebnou péči. Anna se snaží a vystuduje prestižní školu. Po smrti farmáře se rozhodne zachránit farmu od úpadku tím, že se stane učitelkou v místní škole. Nutno podotknout, že kniha obsahuje fotografii a životopis autorky a také informace o Kanadě, kde se příběh odehrává.</p>
Jazyková úroveň	<p>Zadní strana knihy udává jazykovou úroveň této četby jako A1 <i>Movers</i>, stupeň 1.</p>
Počet slov	<p>Celkový počet slov není uveden, počet klíčových slov je 600. Kniha má celkem 79 stran a příběh je rozdělen do 6 kapitol, mezi něž jsou pravidelně zařazeny aktivity. Samostatný slovníček není k dispozici.</p>
Vhodný ročník	<p>Četba je vhodná pro konec 5. ročníku základní školy. Text normální velikosti tištěný na celých stranách. Vyžaduje větší čtenářskou zdatnost z důvodu, že často používá čas minulý prostý a neposkytuje dostatečnou podporu pro žáky čtvrté třídy.</p>

<p>Podpora porozumění</p>	<p>Porozumění textu v knize podporuje vizuální opora v několika obrazech. Čtenář nemá k dispozici slovníček, ale v textu jsou odkazy na vysvětlivky v zápatí textu, kde je uvedený význam slova. Pro lepší orientaci a pochopení textu je vlevo uváděn stručný souhrn textu v přítomném času prostém. Na stranách 6–7 se čtenář před četbou může seznámit s hlavními postavami. (viz příloha 12 obrázek 2)</p>
<p>Typy aktivit</p>	<p>Aktivity jsou zařazeny před četbou a po jejím přečtení. (viz příloha 12 obrázek 3) Jde o aktivity spojené se čtením, psaním, gramatikou, mluvením a poslechem. Mezi aktivity spojené se čtením patří například:</p> <ul style="list-style-type: none"> - přiřazení postavy z nabídky do věty - výběr správné odpovědi z nabídky - výběr pravdivého nebo nepravdivého tvrzení
<p>Grafická stránka</p>	<p>Knihu doplňuje 10 celostránkových ilustrací. (viz příloha 12 obrázek 4) Na obalu je obraz hlavní hrdinky na zeleném pozadí, které má podtrhnout název knihy. (viz příloha 12 obrázek 1) Doprovodné aktivity jsou doplněny o malé obrázky nebo fotografie podporující vizuální oporu.</p>
<p>Doplňkové materiály</p>	<p>Pro uvedený titul jsou k dispozici audionahrávky stažitelné do telefonu nebo tabletu z webových stránek nakladatelství. Výhodou je, že pro načtení knihy v telefonu, či tabletu stačí v aplikaci naskenovat obal knihy.</p>

6. Výsledky analýzy

Tato kapitola je věnována prezentaci výsledků analýzy na základě předem určených kritérií. Jsou prezentovány pouze podstatná kritéria.

Žánr knihy

Z hlediska analýzy byl prvním hodnotícím kritériem stanoven žánr, do kterého knihu můžeme zařadit na základě jejího obsahu, protože čtenář si četbu často vybírá právě podle něj. Vzhledem k různorodosti zájmů mezi dětmi a prostému faktu, že každého baví číst něco jiného bylo toto kritérium zařazeno i z důvodu zmapování dostupnosti jednotlivých žánrů na českém trhu, a to s přihlédnutím i k aspektu jakou šíří žánrů mají čtenáři zjednodušené četby k dispozici při výběru.

Podstatným závěrem podrobné analýzy žánru je, že všechny analyzované tituly nejsou zaměřeny výhradně na prožitkovou tvorbu, neboť dva z nich zjednodušenou formou obohacují děti o nové znalosti. Prvním z nich je kniha *Festivals around the world*, která je vytvořena tak, aby dětem přibližovala jiné zvyky a tradice a rozšiřovala jejich znalosti o okolním světě. Oproti tomu druhý titul *The Great Fire of London* rozvíjí poznatky dětí o významné historické události. Kniha *Festivals around the world* je navíc nakladatelstvím publikována jako přímo směřující ke CLIL. To znamená, že propojuje anglický jazyk s učením. Díky skryté formě učení a směřování k propojování jazyka se znalostmi jsou tyto uvedené tituly vhodnými materiály do výuky i jiných předmětů než jen anglického jazyka. Například v České republice mohou být vhodnými doplňky k výuce vlastivědy, kde se děti mohou naučit rozlišovat rozdílné kultury a naučit se významné události dějin. Z analýzy 9 různých žánrů vynikly čtyři publikace, které je možné rozdělit na četbu pro kluky a pro dívky. Na kluky cílí zjednodušená četba *The Adventures of Tom Sawyer* a *Twenty thousand leagues under the sea*, kdežto na dívky se zaměřují publikace *Anne of Green Gables* a *Serena Williams*. Ačkoliv u *Serena Williams* není přímo určený žánr pro dívky, můžeme ji sem zařadit díky tomu, že biografie pobízí a inspiruje dívky k tomu, aby si šly za svými cíli. Obdobně i sci-fi povídka od *Julese Vernea* není přímo určená pro kluky, nicméně příběh čistě mužské

posádky, která zažívá různá dobrodružství s ponorkou, patrně snáze osloví chlapecké čtenáře, které baví vynálezy a dobrodružné příběhy.

Vhodnost pro ročník prvního stupně, jazyková úroveň

Druhým kritériem pro analýzu knih byla vhodnost pro ročník prvního stupně ZŠ a spolu s ní jazyková úroveň textu a počet slov. Tyto tři aspekty utvářejí společné kritérium, protože spolu úzce souvisejí. Nakladatelství zjednodušené četby na zadní obal vždy uvádějí příslušnou úroveň a pro ni stanovený počet klíčových slov. Od uvedené úrovně a počtu slov se odvíjí zařazení do konkrétního ročníku školní docházky, ve kterém žáci základní školy dosahují stanovené úrovně. Základním pravidlem zde je, že čím více hlavních slov titul používá, tím je obtížnější je, jak bylo popsáno v teoretické části práce.

Z hlediska jazykové úrovně splňovaly všechny uvedené knihy požadavky na úroveň A1 s výjimkou titulu *The Adventures of Tom Sawyer*, který přesahoval jazykovou úroveň do A2. Zajímavostí je, že právě tento titul byl nakladatelstvím označen jako nejprodávanější. Hodna zmínění je i skutečnost, že osm z vybraných knih splňuje požadavky na určení pro žáky čtvrté třídy, s tím, že tituly značené jedna až pět jsou vhodné pro první pololetí tohoto ročníku. První dvě knihy jsou dokonce teoreticky využitelné i ve třetím ročníku, protože poskytují dostatečnou vizuální podporu čtenáři. Pátý až osmý titul je vhodné z důvodu vyšší náročnosti zařazovat až do druhého pololetí a od osmého titulu se četby hodí až do páté třídy, kde se předpokládá větší zkušenost žáků s textem a možné pochopení minulého času prostého. Knihy navíc obsahují méně vizuální podpory a slovníček postrádá obrázkovou formu, ale je popisným textem. Poslední dva tituly jsou na pomezí zkušenosti čtenáře páté třídy, neboť v nich převládá objemnější text s malým počtem doprovodných ilustrací.

Porozumění textu

Aspekty usnadňující porozumění textu byly rozpracovány zvláště z toho důvodu, že se knihy od sebe liší ve vizuální podpoře, podpoře porozumění nové slovní zásobě, ale i v uspořádání textu. Právě porozumění je klíčovým prostředkem pro interpretaci

knihy na straně čtenáře i učitele: bez schopnosti uchopení hlavní myšlenky díla čtení knihy ztrácí smysl. Podpora je zde vedena pomocí zjednodušené gramatické výstavby. Oproti tomu v autentických knihách jsou běžně používány všechny výrazy.

Podpora porozumění je dobře zpracovaná zejména v knihách z nabídky nakladatelství ELI GRADED READERS *Uncle Jack and the Meerkats* a *The Town Mouse and Country Mouse*, protože nabízejí možnost si slovníček ke čtení rozložit, a ne jej hledat na dalších stranách, takže poskytuje okamžitou výpomoc při vyhledávání neznámých slovíček a jejich spojování se zobrazenými významy. Oproti tomu je méně zpracována vizuální podpora u knih pro pátý ročník. Například nedostatečná podpora je patrná v biografii o Sereně Williamsově, protože ilustrace jsou pouze doprovodné, tudíž nemají žádnou spojitost s porozuměním textu. Slovníček je plný pokročilých anglických výrazů, které jsou v něm definovány jen v anglickém jazyce. Aby čtenář slovíčka užitá ve slovníčku pochopil, musí už disponovat velkou slovní zásobou. Nejlépe jsou oproti tomu z hlediska slovní zásoby zpracované dva tituly od nakladatelství ELI GRADED READERS, neboť nabízejí možnost při čtení si obal rozložit tak, aby čtenář mohl mít neznámá slova stále před sebou.

Typy aktivit a cvičení

Pro učitele vyučující anglický jazyk jsou nepostradatelnou součástí knihy k textu nabízené aktivity, neboť při hodinách čtení je velmi důležité střídání činností, aby žáci udrželi pozornost při čteném textu nebo aby spolu s učitelem zábavnou formou zopakovali přečtené informace a zapamatovali si neznámá slova. Dále aktivity související se čtením mohou propojovat i jiné dovednosti, tudíž se žák nemusí zdokonalovat pouze ve čtení, ale i v jiných oblastech. Z tohoto důvodu byly aktivity, které zjednodušená četba nabízí, vybrány ke zhodnocení po kvantitativní a kvalitativní stránce.

Nejvíce aktivit podporující čtení s porozuměním se nachází ve zjednodušeném titulu *Fear at the Festival*, kde aktivity zabírají 20 stran. Naopak nejmenší počet aktivit byl v knižním titulu *Serena Williams*, k němuž je dispozici pouze sedm aktivit spolu s doprovodnými otázkami, kterých je sice celkem dvacet čtyři, ale vesměs se jedná

o otázky založené na podobném principu. Dále analýzou bylo zjištěno, že titul *Uncle Jack and the Meerkats*, ačkoliv je vhodným příběh pro děti od desíti let, obsahuje dvě nevhodné aktivity pro úroveň A1. Ty jsou nevhodné z toho důvodu, že procvičují tvoření minulého času prostého od přítomného času prostého, který se žáci na prvním stupni základní školy neučí. Zajímavé aktivity nabízí zjednodušená četba *The Town Mouse and Country Mouse*, neboť v první aktivitě si děti v návaznosti na příběh podle popisu vyrobí masku myši a následně ve druhé aktivitě obsahující scénář si příběh jako myši zahrají.

Nejčteněji se v titulech objevují aktivity na doplňování slov do vět, aktivity a cvičení na pravdivá a nepravdivá tvrzení, kroužkování správných odpovědí a na uspořádání slov. Analýza u většiny textů zaznamenala jen malý počet aktivit zaměřených na gramatiku, výjimkou byl zjednodušený titul *The Great Fire of London*, který nabízel nejen aktivity zaměřené na porozumění textu nebo související se čtením, ale vyčleňuje i sedm stran plných aktivit a cvičení zaměřených na gramatiku.

Grafická stránka

Nezbytným kritériem hodnocení knih je jejich grafická stránka, která má za cíl dětského čtenáře zaujmout před začátkem čtení samotného a průběžně motivovat k pokračování čtení až do konce. Z tohoto důvodu byla grafická stránka zahrnuta do analýzy. Kniha by svým obalem měla čtenáře již od pohledu nalákat na to, o čem by mohla být; tato kategorie je tedy do určité míry spjata s výše zmíněnou kategorií žánru.

Všechny zkoumané tituly kromě titulů *Serena Williams* a *The Railway Children* byly pestře barevně zpracované. Pouze zmíněná biografie a novela obsahovaly ilustrace černobílé.

Doplňkové materiály

Hledisko dostupnosti rozšiřujících materiálů je do studie zahrnuto, protože zejména málo zkušeným čtenářům poskytují tyto materiály jistou oporu při čtení knihy. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, ne všechny děti jsou dobrými čtenáři. Snadno dostupné materiály jako například audionahrávky jim tak mohou značně pomoci

například s výslovností. Audionahrávky ovšem nepomáhají jen málo zdatným čtenářům, ale obecně pomocí písniček nebo mluveného hlasu dotvářejí atmosféru příběhu. Doplnující materiály ke knihám nabízejí i možnost dále procvičovat porozumění textu nebo čerpání dalších informací. Jsou přínosné i pro učitele, neboť přinášejí možnosti ozvláštnění čtenářských hodin. Digitální materiály jsou spojeny spolu s nabízenými dostupnými z již zmíněných důvodů. U digitálních materiálů je záhodno i zmínit, že nabízejí větší flexibilitu: například vydavatelství ELI GRADED READERS v aplikaci nabízí digitální cvičení, u nichž se zobrazuje čtenáři správné řešení.

Nejvíce doprovodných materiálů poskytuje nakladatelství Pearson English Readers k titulu Serena Williams, protože svých webových stránkách nabízí velký počet stažitelných materiálů. Celkově můžeme říci, že všechny zkoumané tituly nabízejí nejméně jeden doprovodný materiál a to audionahrávku. Ačkoliv knihy ELI GRADED READERS nabízejí dostatečné množství doprovodných materiálů, bylo při jejich analýze zjištěno, že dostupné audionahrávky neodpovídají číslovaným úsekům v knize.

Celkově lze říct, že knihy zjednodušené četby nabízejí mnoho zajímavých aktivit vhodných pro výuku cizího jazyka a zároveň mnoho z nich dostatečně podporuje čtení s porozuměním s ohledem na věk a zkušenosti čtenáře. Všechny posuzované tituly měly dobře zpracovanou grafickou stránku. Dále je podstatné říct, že i když jsou zkoumané tituly po grafické stránce zpracovány odlišně, lze si povšimnout, že tituly vydané jedním nakladatelstvím sdílejí charakteristické znaky. U titulů nakladatelství Pearson English Readers si lze všimnout, že zkoumané knihy zjednodušené četby jsou (s výjimkou knihy o Sereně Williamsové) přepracováním světově známých literárních děl. Nakladatelství ELI GRADED READERS poskytuje v analyzovaných titulech (s výjimkou knihy Anne of the Green Gables určené pro starší děti) doprovodnou písničku a zařazuje ilustrace přes celé stránky. Oproti tomu u nakladatelství Oxford University Press jsou tituly zjednodušené četby (s výjimkou pohádky Big Baby Finn) vybaveny větším počtem aktivit zaměřených na procvičování dovedností čtení a jazyka, což z nich činí lepší pomůcky pro výuku ve škole než samostatné čtení.

Z pohledu učitele anglického jazyka na základní škole je možné konstatovat, že všechny analyzované knihy zjednodušené četby jsou vhodné do výuky čtení v cizím jazyce zařadit, neboť ozvláštňují klasickou výuku čtení.

Závěr

Teoretická část měla za cíl rozebrat čtení jako jednu z řečových dovedností cizího jazyka. Z tohoto důvodu pojednávala první kapitola o čtením jako takové a o čtenářské gramotnosti, která je pro samotné čtení a jeho rozvoj důležitá. Z teoretické části vyplývá, že i samotná čtenářská gramotnost se rozvíjí. Pro zabývání se čtením jako jednou z dovedností je podstatné vědět, co všechno čtenářskou gramotnost rozvíjí, s jakými čtenářskými dovednostmi a čtenářskými strategiemi souvisí, a proto tyto zmíněné termíny byly zahrnuty do rozvoje čtenářské gramotnosti. Dále byly do první kapitoly zahrnuté i očekávané výstupy ve čtení pro srovnání vnímání požadavků na čtení s porozuměním, neboť tyto požadavky jsou součástí čtenářské gramotnosti a je podstatné zmínit jejich odlišné vnímání v České republice proti tomu vnímání ve světě.

Z hlediska rozvoje čtení u dětí byla druhá kapitola věnována jeho výuce v cizím jazyce, protože tuto dovednost na základní škole začíná u žáků rozvíjet učitel již od třetí třídy, a proto druhá kapitola teoretické části pojednávala o fázích ve čtení, o jeho přístupech a druzích. Závěrem z této kapitoly vyplývá, že dítě je od osmi let zralé na výuku čtení v anglickém jazyce. Dále, že existuje spousta možných přístupů, pomocí nichž může učitel čtení ve vyučovacích hodinách vyučovat. Ovšem za nejzákladnější lze považovat metodu phonics spolu s Podívej se a řekni (Look and say approach).

Třetí kapitola se soustředila na vhodné materiály do výuky. Pro tuto kapitolu byly vybrány základní používané materiály spolu se zjednodušenou četbou. Texty a pojednávání o učebnicích bylo v této části teorie zařazeno proto, aby čtenář mohl sledovat vývoj textu od třetí třídy do páté třídy. Cílem bylo i poukázat na rozdíly mezi autentickou a zjednodušenou četbou, kdy zjednodušená četba pomáhá učiteli v tom, že vybraný materiál nemusí pro své žáky upravovat. Čtvrtá kapitola pojednávala komplexně o aktivitách souvisejících s podporou čtení, jednak z ohledu na rozvoj čtení, ale i s ohledem na zjednodušenou četbu, která nabízí různorodé aktivity pro práci s textem.

Praktická část byla věnována zjednodušené četbě a analýze vybraných titulů, které nabízely zajímavé aktivity a žánry. Hlavním závěrem její analýzy je, že je vhodné ji

do hodin čtení zařazovat, i když dle zmíněných kritérií je potřeba, aby učitel pro své žáky dokázal zvolit vhodně zjednodušenou četbu, neboť nejsou všechny četby stanovené úrovně A1 stejné, ale jsou jinak náročné a nabízejí i jiné aktivity.

Tato diplomová práce by měla poskytnout přínosné informace pro budoucí a začínající učitele anglického jazyka na základní škole, kteří z této diplomové práce mohou získat informace o možných přístupech k výuce čtení. V praktické části pak tato práce přináší informace pro učitele, kteří by zjednodušenou četbu chtěli do svých hodin výuky cizího jazyka zařazovat, ale nevědí, podle jakých kritérií zjednodušenou četbu pro své žáky vybírat nebo se zde mohou uvedenými tituly inspirovat k přidání zjednodušené četby do knihovny k anglickému třídnímu koutku.

Summary

The main focus of this diploma thesis is on developing reading skills and using graded readers in primary school for foreign learners. For that reason, this thesis attempts to describe how children develop their reading skills, how reading is taught in primary school and how many reading materials can the teacher use. It also describes activities and exercises that develop reading skills. Specifically, this thesis focuses on graded reader books and their benefits for reading lessons of English as a foreign language in fourth and fifth grade of primary school. Finally, this paper analyzes a selection of commonly available graded reading and rates them on a number of criteria concerning their accessibility and usefulness as learning aids.

The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part concerns developing reading skills and using graded readers as a material for reading lessons in foreign language. The practical part contains the analysis of selected graded readers and their potential uses for primary school foreign learners.

The first chapter of the theoretical part concerns reading as one of the most important skills to be developed during learning of the English language. It describes the close connection between teaching reading and developing literacy skills required to comprehend written text. It further elaborates on necessary reading skills and strategies. The end of first chapter concerns reading literacy in relation to expected performance level of reading as defined by authorities, specifically in RVP and SERR materials.

The second chapter focuses on methods of teaching reading to primary school English learners. It describes the stages of reading, appropriate approaches for teachers and using the described types of reading in English lessons. The covered approaches are phonics teaching and the Look and Say approach and the covered types of reading are silent and reading aloud.

The third chapter deals with types of text used in reading lessons for foreign learners of English. It lists multiple basic materials use for reading in foreign language and their differences. These are arranged by their difficulty level, from short reading cards as the simplest and most approachable method, through textbook exercises used for developing reading skills to authentic easy reader books and their difficulties. Special attention is paid to the latter as they are the main focus of this paper.

The practical part of the thesis presents a selection of most popular graded reading English literature for the age group in question. The choice of books was determined by asking three most famous English publishers of graded reading books on the Czech market for lists of their best-selling titles for children between six and eleven years of age. The resulting list was further narrowed down to twelve books of A1 level English appropriate for fourth and fifth graders. These were assessed by a number of pre-set criteria such as genre, visuals, reading comprehension aid or supplementary materials. A full description of the criteria can be found in chapter five of this paper.

The results of the analysis based on the outlined criteria are described in chapter six. It was found that while all the books mentioned in this study are labeled as A1, there are differences in the grammatical level required to read them with some of them having fewer illustrations that help infer meaning of unknown words or requiring the understanding of more advanced aspects of grammar such as the past simple tense. The amount of additional activities and exercises present in them also varies. What can be viewed as a positive is the availability of a wide range of offered literary genres allowing every child a choice of reading related to their interests. Graded reader books were also rated as suitable material for use in English lessons for foreign speakers on account of working very well with reading support provided by the teacher and additional materials.

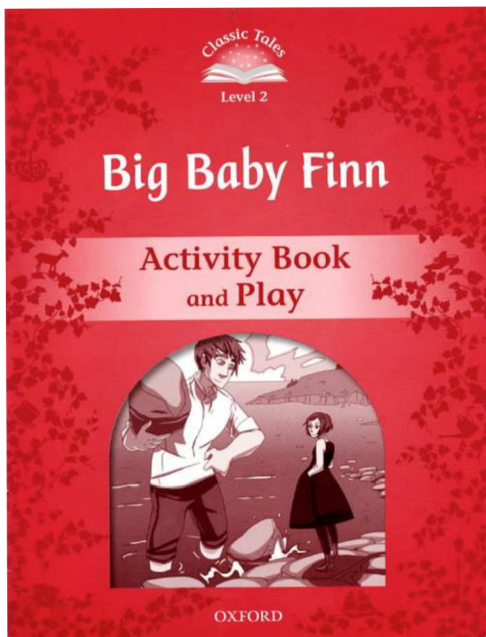
Bibliografie

- Blažek, R., Janotová, Z., Potužníková, E., & Basl, J. *Mezinárodní šetření PISA 2018: Národní zpráva* (2019 ed.). Česká školní inspekce.
https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/PISA_2018_narodni_zprava.pdf
- Brewster, J., Ellis, G., & Girard, D. (2002). *The Primary English Teacher's Guide*. Pearson Education Limited.
- Brumfit, C., Moon, J., & Tongue, R. (1996). *Teaching English to Children* (4th ed.). Longman.
- Cadwallader, J. (2021). ELI GRADED READERS.
- Cadwallader, J. (2011). *Uncle Jack and the Meerkats*. ELI GRADED READERS.
- Cameron, L. (2004). *Teaching languages to young learners* (6th print). Cambridge University Press.
- Clandfield, L., & Budden, J. Teaching materials: using readers in the EFL/ESL classroom 1.
<https://www.onestopenglish.com/methodology-tips-for-teachers/teaching-materials-using-readers-in-the-efl/esl-classroom-1/146513.article>
- Covill, C., Charrington, M., & Shipton, P. (2018). *Explore Together 1*. Oxford University Press.
- Dunn, O. (1989). *Developing English with young learners*. Macmillan.
- Graham, S. (2020) Extensive reading. In. <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/articles/extensive-reading>
- Hardy- Gould, J. (2017). *The Great Fire of London*. Oxford University Press.
- Lauder, N., Palin, C., & Shipton, P. (2019). *Explore Together 2*. Oxford University Press.
- Nuttall, C. (2005). *Teaching reading skills in a foreign language*. Macmillan Publishers Limited.
- OECD (2019), PISA 2018 Assessment and Analytical Framework, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b25efab8-en>.
- Oxford University Press ELT. (2024). How Graded Readers and Engaging Activities Can Ignite Student Interest in the Magic of Books.
<https://teachingenglishwithoxford.oup.com/2024/04/26/how-graded-readers-and-engaging-activities-can-ignite-student-interest-in-the-magic-of-books/>
- Palin, C., Lauder, N., & Shipton, P. (2019). *Explore Together 3*. Oxford University Press.
- Piccolo, L. (2017). Using graded readers to teach grammar.
<https://www.cambridge.org/elt/blog/2017/11/20/using-graded-readers-to-teach-grammar/>
- Scott, W. A., & Ytreberg, L. H. (1993). *Teaching English to children* (4 ed.). Longman Group UK Limited.
- Shipton, P. (2016). *Fear at the Festival*. Oxford University Press.

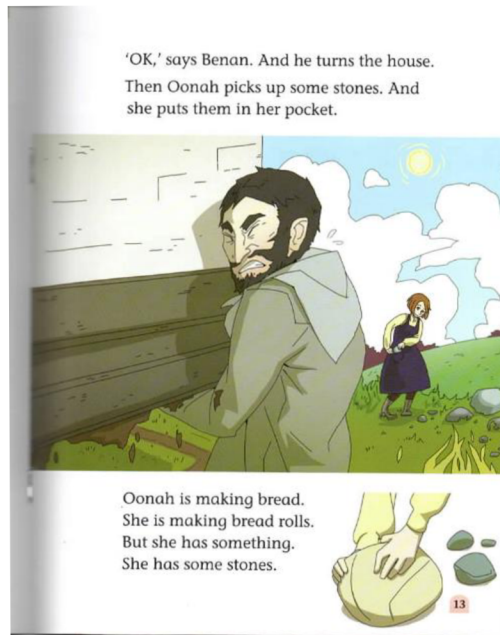
- Tůmová, J. (2019). ČTEME S POROZUMĚNÍM V ANGLICKÉM JAZYCE. In.
<https://blogy.rvp.cz/gramotnosti/2019/03/14/cteme-s-porozumenim-v-anglickem-jazyce/>
- Willis, J. R. (1992). *Teaching English through English: a course in classroom language and techniques* (13rd). Longman Group UK Limited.
- Zormanová, L. (2015). Výuka cizích jazyků v České republice a v EU.
<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/19693/vyuka-cizich-jazyku-v-ceske-republice-a-v-eu.html>
- Twenty Thousand Leagues Under*. (2008). Pearson English Readers.
- The Adventures of Tom Sawyer*. (2008). Pearson English Readers.
- British Council. *Scanning*. British Council. Retrieved July 3, 2024, from
<https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/qs/scanning>
- British Council. *Using Graded Readers*. British Council. Retrieved July 3, 2024, from
<https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/managing-resources/articles/using-graded-readers>
- RVP ZV. (2023). In *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* (p. 165). MŠMT.
https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/07/RVP_ZV_2023_zmeny.pdf
- COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR LANGUAGES: LEARNING, TEACHING, ASSESSMENT*. (2020). Council of Europe. <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>
- PISA 2018 Assessment and Analytical Framework: Programme for International Student Assessment*. (2019). OECD.
- The Railway Children*. (2022). Penguin Readers.
- Cambridge University Press & Assessment 2024. *Zkoušky a testy Cambridge English pro děti a mládež*. English Language Assessment. Retrieved July 3, 2024, from
<https://www.cambridgeenglish.org/cz/exams-and-tests/qualifications/schools/>
- Serena Williams*. (2020). Penguin Readers.
- Anne of Green Gables*. (2021). ELI GRADED READERS.
- Big Baby Finn*. (2015). Oxford University Press.
- The Town Mouse and the Country Mouse*. (2017). ELI GRADED READERS.
- Festivals Around the World*. (2011). Oxford University Press.

Přílohy

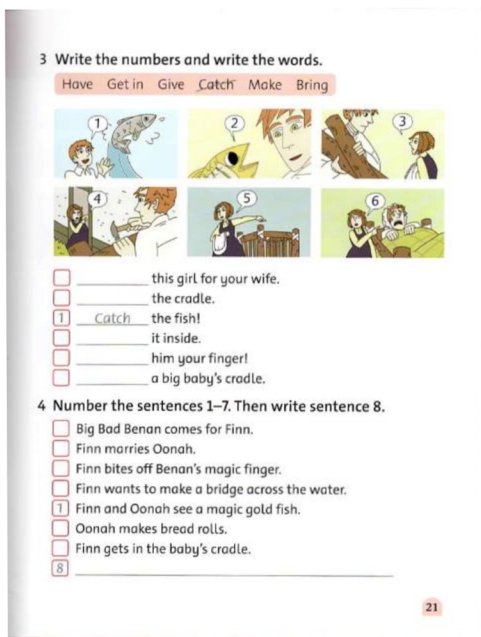
Příloha 1

Obrázek 1 – ukázka pracovního sešitu

Obrázek 2 – ukázka textu

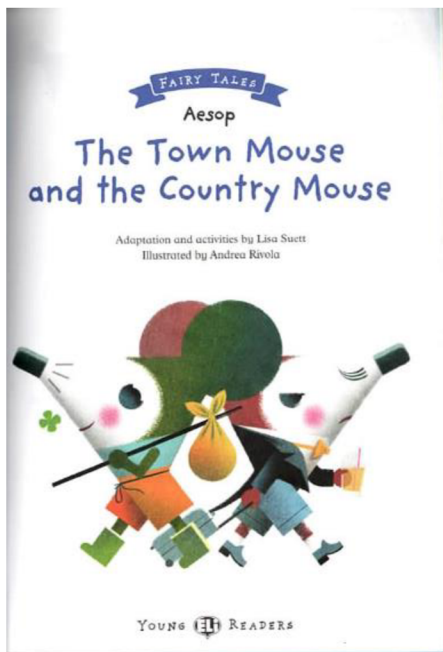

Obrázek 3 – ukázka aktivit

Obrázek 4 - ukázka slovníčku

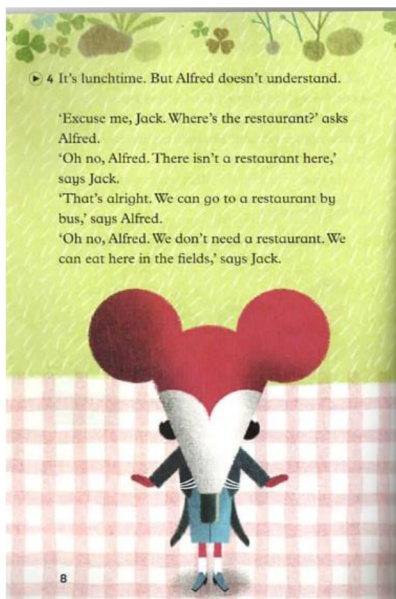
Příloha 2

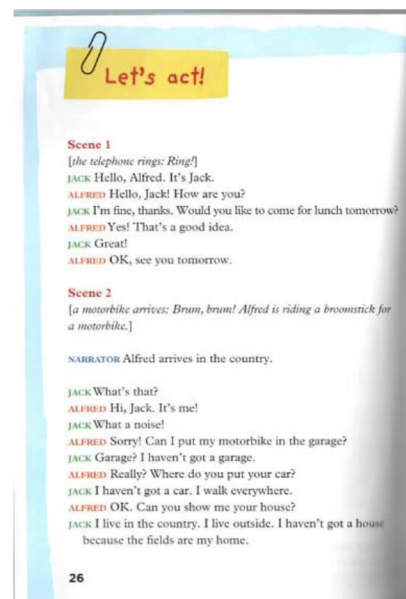
Obrázek 1 – ukázka titulní obal

Obrázek 2 – ukázka aktivit

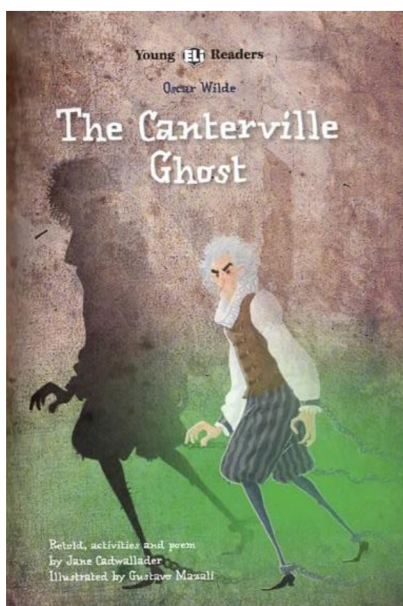

Obrázek 3 - ukázka textu

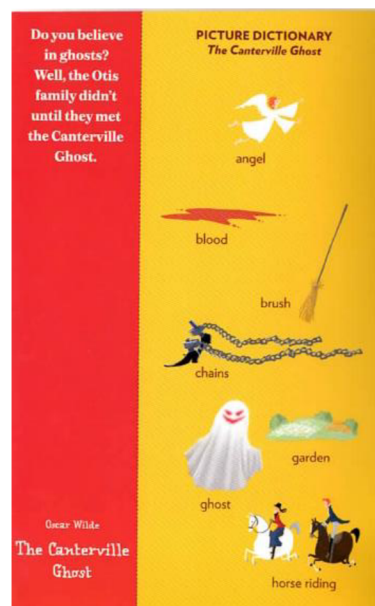

Obrázek 4 – ukázka aktivity

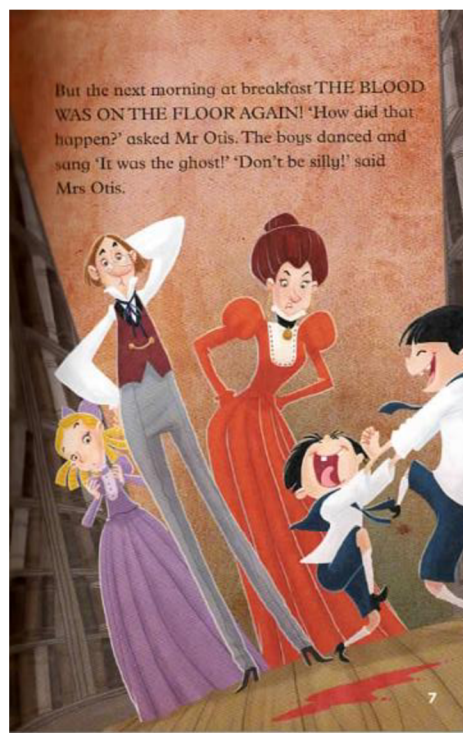
Příloha 3

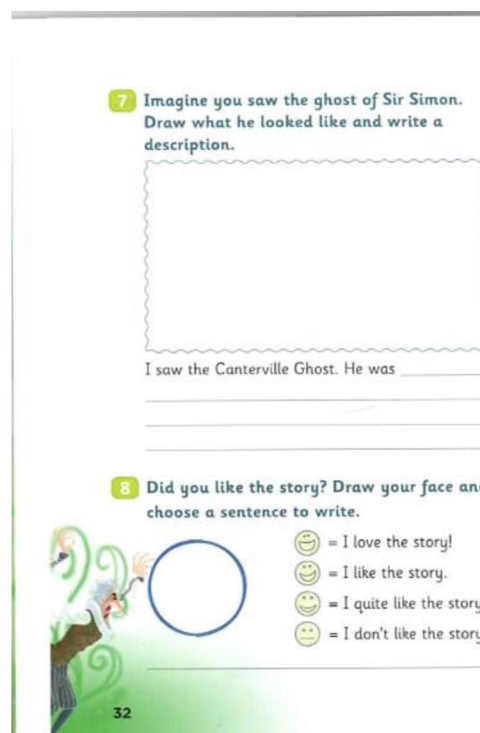
Obrázek 1 – ukázka titulní strana

Obrázek 2 – ukázka slovníčku

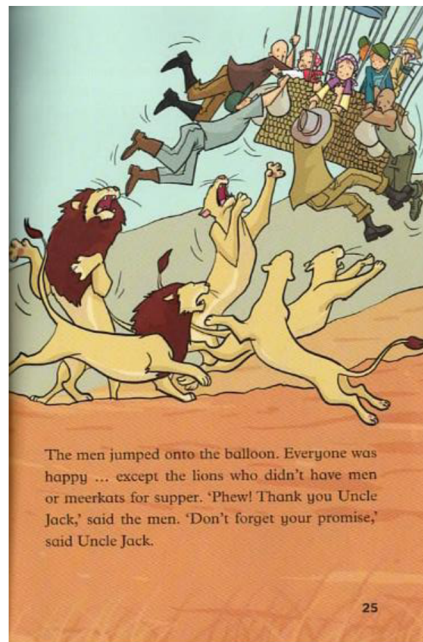
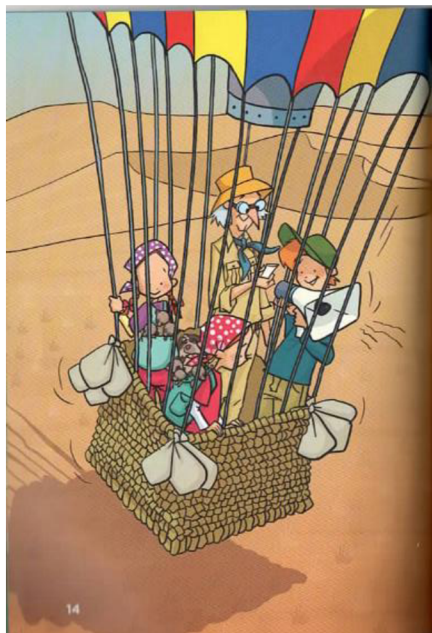

Obrázek 3 – Ukázka textu

Obrázek 4 – Ukázka aktivity

Příloha 4

Obrázek 1 – ukázka ilustrace

Obrázek 2 – ukázka textu

ACTIVITY PAGES

1 Who are the characters in the story?

1 The men
from the lorry.

2 from next door.

3 the dog.

4 and the twins.

5 The six _____

6 _____

2 Fill the gaps to tell the story.

meerkats meerkats cages desert lorry
hot-air-balloon families men lions

Uncle Jack and the children went in the hot-air
balloon to look for the _____ of the _____.
When they were in the Kalahari _____ some
_____ arrived in a _____. They put the meerkats
into _____. Suddenly some _____ arrived too!
Uncle Jack rescued the men but first they promised
never to catch _____ again.

28

Obrázek 3 – ukázka aktivit

PICTURE DICTIONARY
Uncle Jack and the Meerkats

address

(to) bark

between

cage

(to) cry

desert

hills

hole

hot-air balloon

Obrázek 4 – ukázka slovníčku

Příloha 5

Obrázek 1 – ukázka titulní strany

Obrázek 2 – ukázka textu

Obrázek 3 – ukázka aktivit

Obrázek 4 - ukázka slovníčku

Project 2 Festival Diagrams

1 Complete the diagrams with words about festivals.

2 Make a diagram about a festival in your country.

3 Display your diagram.

Obrázek 5 – ukázka Projektu

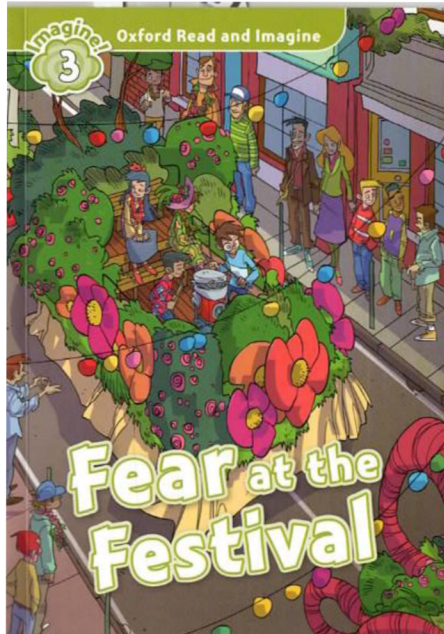
Discover 3 Oxford Read and Discover

Festivals Around the World

Activity Book

Obrázek 6 – ukázka pracovního sešitu

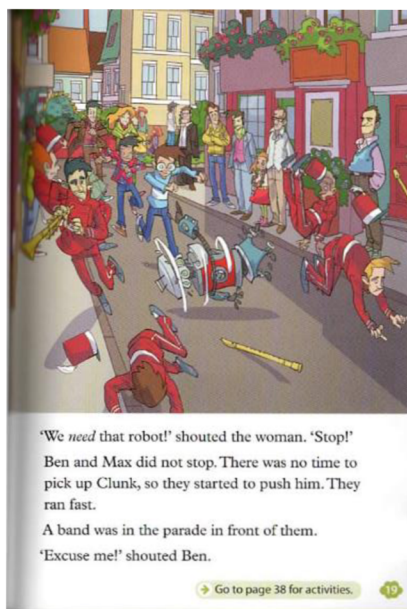
Příloha 6

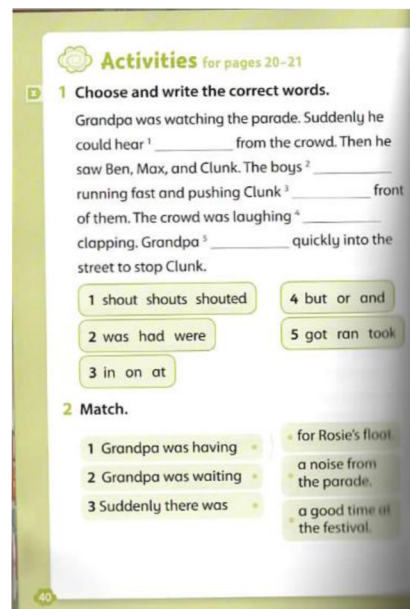
Obrázek 1 – ukázka titulní strany

Obrázek 2 – ukázka seznámení s postavami

Obrázek 3 – ukázka textu

Obrázek 4 – ukázka aktivit

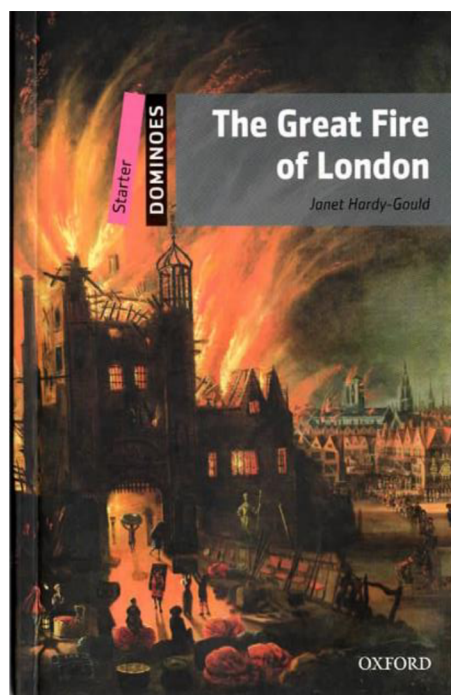

Obrázek 5 – ukázka projektu

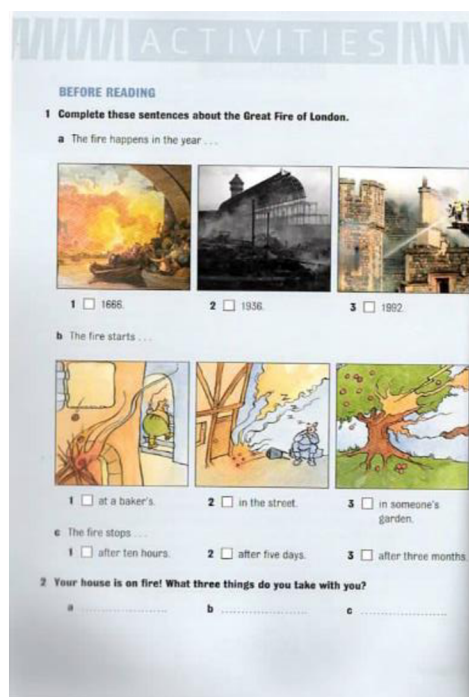

Obrázek 6 – ukázka pracovního sešitu

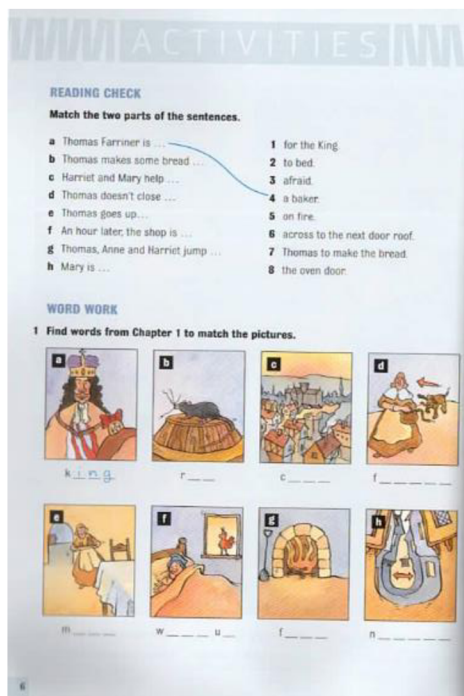
Příloha 7

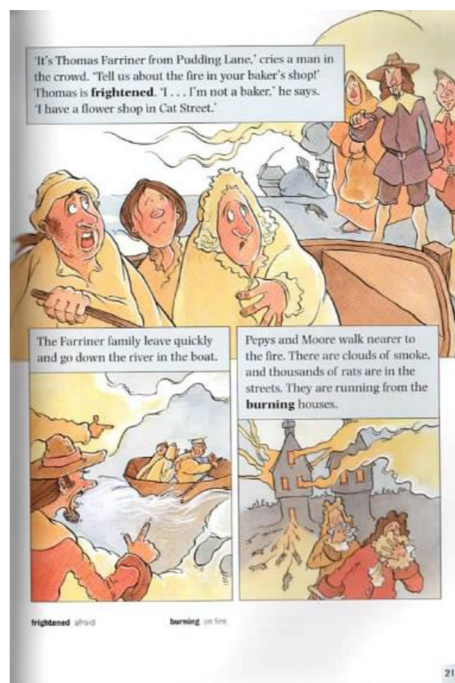
Obrázek 1 – ukázka titulní strany

Obrázek 2 – ukázka aktivit

Obrázek 3 – ukázka aktivit

Obrázek 4 – ukázka textu

Příloha 8

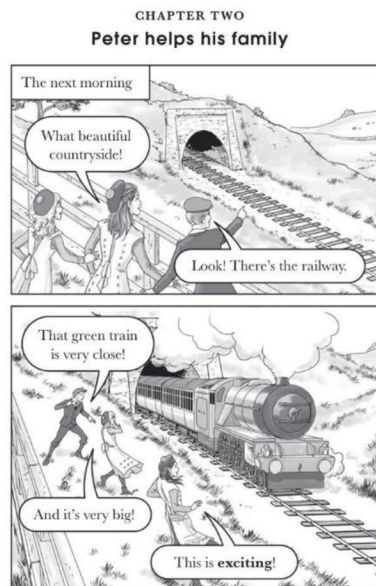

Obrázek 1 – ukázka titulní strany

People in the story

Obrázek 2 – ukázka seznámení s postavami

13

Obrázek 3 – ukázka ilustrace

Exercises

CHAPTER ONE

- 1 Complete these sentences in your notebook, using the names from the box.

Phyllis Three Chimneys Bobbie Father
Peter Mother

- 1 ___ Phyllis ___ is eight years old.
- 2 ___ takes the children to a new house.
- 3 ___ stays in London.
- 4 ___ is ten years old.
- 5 ___ is the family's new house.
- 6 ___ is twelve years old.

CHAPTER TWO

- 2 Match the sentences to the pictures in your notebook.

Example: 1 – c

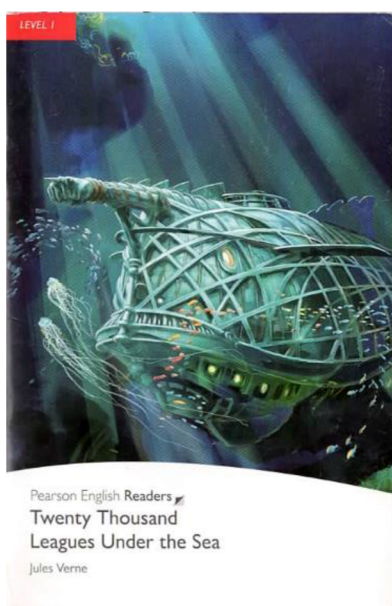
- 1 What beautiful countryside!
- 2 There's the railway.
- 3 It's coal for the trains.
- 4 Why are you stealing it?

58

Obrázek 4 – ukázka cvičení

Příloha 9

Obrázek 1 – ukázka titulní strany

to your countries after that. We don't want stories in the newspapers about us.

"What are you saying?" I asked. "We want to go home."

"You can go now," he answered. "But it's going to be difficult for you, because you haven't got a boat. You're underwater and you aren't near the coast. Stay with us now, and you can see a lot of interesting things. But you can never go home."

Chapter 3 Our First Weeks Underwater

We stayed, of course.

We walked with Nemo's men to our new bedrooms. Then I had some food with the captain.

"Our food comes from the sea," he said, "and we eat very well. Our shirts, our shoes, our beds, our pens – we make all of them from sea animals, too. I love the sea! It's our only friend. People can't make problems for us here."

"But you don't want to listen to me all day. Come and see my submarine."

We went into a room with thousands of books. "I often read your book about sea animals, Mr Aronnax," the captain said. "You write very well. But your time on the *Nautilus* is going to teach you a lot of new things. A submarine is a good home for a scientist."

I visited every room on the *Nautilus*, the first and only submarine in the seas. Captain Nemo was its builder, and he talked about his answers to the problems of an underwater boat. He was a clever scientist and a very interesting man.

Later, Ned and Conseil asked me about Captain Nemo. Who was he? Where did he come from? Why did he stay away from people and live underwater? But I didn't know the answers to their questions.

8

Obrázek 2 – ukázka textu

Obrázek 3 – ukázka ilustrace

6 Work with two friends. You are Mr Aronnax, Conseil and Ned Land. You are on the *Nautilus* and you want to go home. What are you going to do?

Chapters 3–5

Before you read

7 Look at the picture on pages 6–7. Where is the *Nautilus* now? Where is it going? What do you know about these places?

While you read

8 Are these sentences right (✓) or wrong (✗)?

- a Captain Nemo gets food from the sea.
- b The submarine is a good home for a scientist.
- c Ned is happy on the *Nautilus*.
- d The men eat the animals in the Trees of Crespo.
- e The Papuans give food to Ned.
- f The *Nautilus* stays on the coral reef for a week.
- g The *Nautilus* goes to Egypt, then to Crete.
- h The gold is for Captain Nemo and his men.

After you read

9 Work with a friend. Ask and answer questions.

Who are these people?

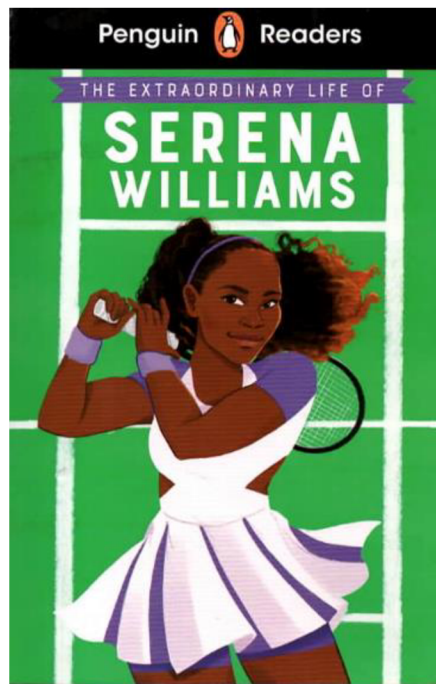
- a They make shirts and shoes from sea animals.
- b He was the builder of the *Nautilus*.
- c He doesn't like eating a lot of fish.
- d They sometimes eat people.
- e They want to be Greek.
- f He gives gold to unhappy people in many countries.

10 Work with a friend. Look at a picture on pages 6–7. Where was the coral reef? Where is the *Nautilus* now? Where is the submarine going to go?

26

Obrázek 4 – ukázka aktivit

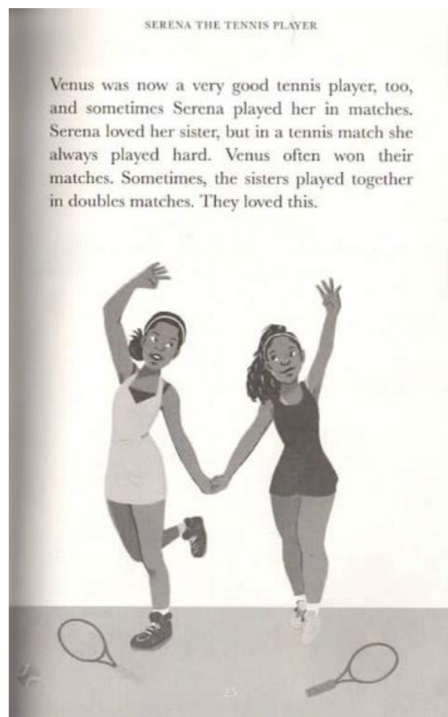
Příloha 10

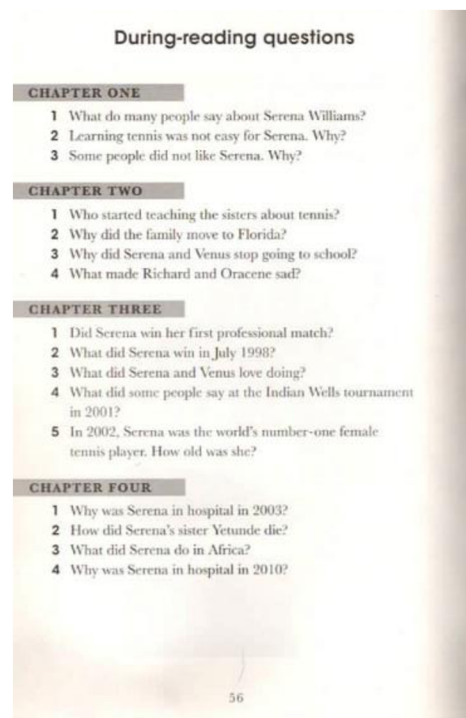
Obrázek 1 - ukázka titulní strana

Obrázek 2 – ukázka seznámení s postavami

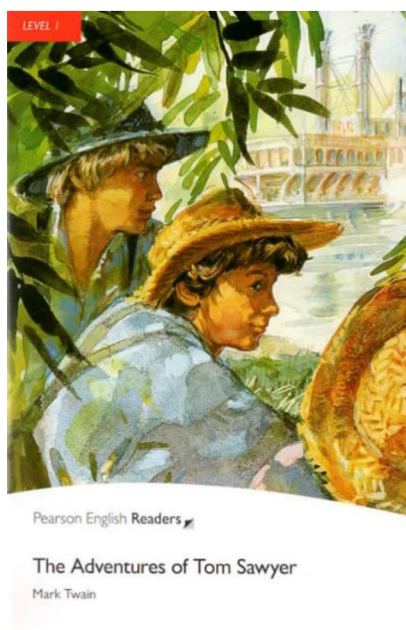

Obrázek 3 – ukázka textu

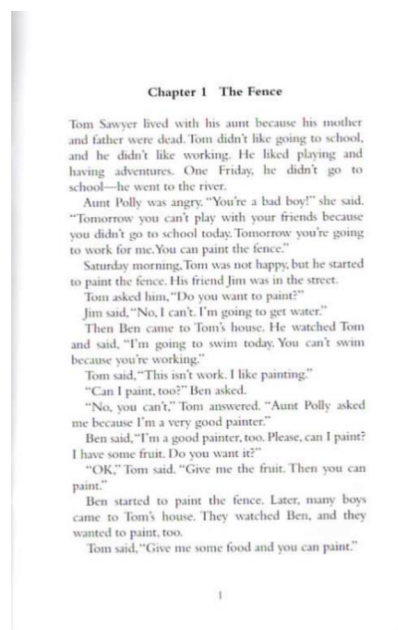

Obrázek 4 – ukázka aktivit

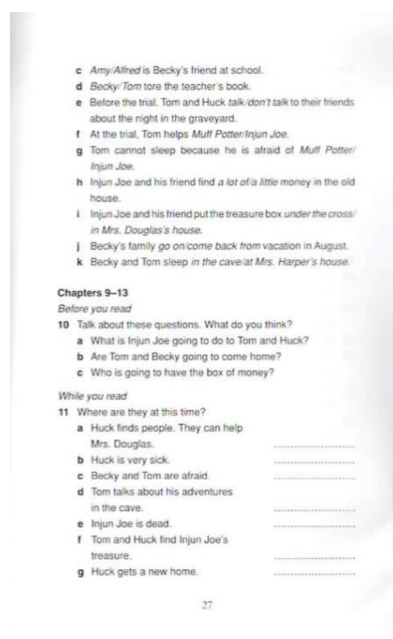
Příloha 11

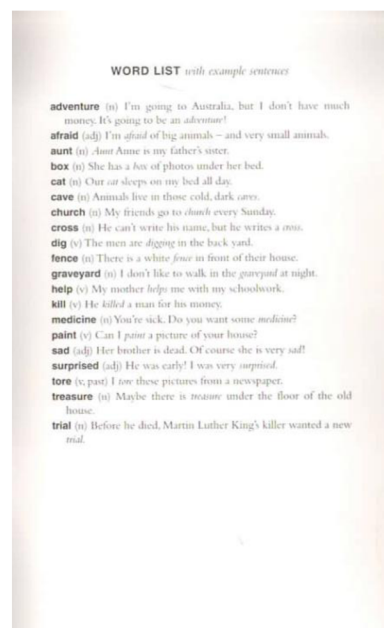
Obrázek 1 – ukázka titulní strana

Obrázek 2 – ukázka textu

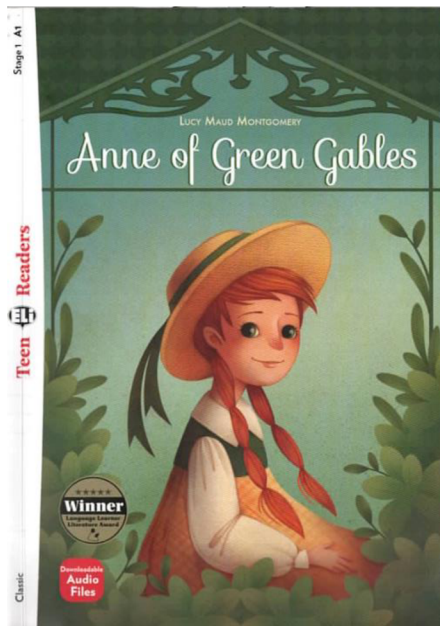

Obrázek 3 – ukázka cvičení

Obrázek 4 – ukázka slovníčku

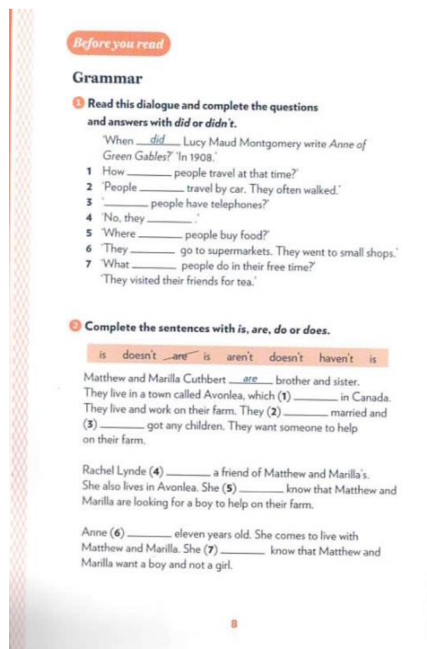
Příloha 12

Obrázek 1 – ukázka titulní strana

Obrázek 2 – ukázka seznámení s postavami

Obrázek 3 – ukázka příslušných aktivit

Obrázek 4- ukázka ilustrace